ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

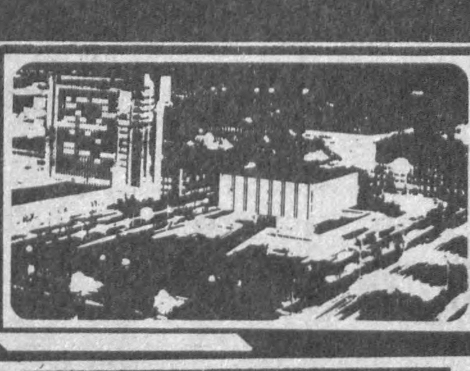

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 6 (8.741) ◆ 1996 йил ◆ 15 январь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

Қозоғистон Республикаси Президентининг таклифига биноан 12 январь куни Кўкчатов вилоятида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Асқар Акаев ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

Президентлар Марказий Осиёда иқтисодий интеграция жараёнини ривожлантиришнинг 2000 йилгача бўлган дастури юзасидан ўзаро фикр алмашдилар.

Томонлар ушбу жараёнларнинг фаол ривожланиши ҳар учала мамлакат халқларининг фаровонлиги йўлида муҳим аҳамиятга моликлигини қайд этиб, бу муносабатларнинг стратегик мазмунга эга эканлигини таъкидладилар. Учрашув чоғида ўтган йил охирида Тошкентда ўтказилган Марказий Осиё зиёлилари вакилларининг қурултойига юксак баҳо берилиб, мазкур анжуман умумий тарихимиз, маданиятимиз ва халқларимизнинг анъаналарини қайта тиклаш борасида катта воқеа бўлганлиги эътироф этилди.

Президентлар шу йил 19 январь куни Москвада ўтказиладиган МДҲ давлатлари раҳбарларининг учрашуви кун тартибига киритилган масалалар юзасидан ҳам фикр алмашдилар.

Шунингдек, ўзаро манфаатли бошқа масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Президентлар И. Каримов ва А. Акаев Шимолий Қозоғистонда юз берган табиий офат — кучли қор бўронлари туфайли одамлар ҳалок бўлганлиги муносабати билан ҳамдардлик изҳор қилдилар. Улар табиий офатдан зарар кўрган ҳудудлар аҳолисига моддий ёрдам кўрсатишга тайёр эканликларини билдирдилар.

Президент Н. Назарбоев Ўзбекистон ва Қирғизистон давлати раҳбарларига миннатдорчилик билдириб, табиий офат оқибатларини бартараф қилиш юзасидан Қозоғистон ҳукумати кўраётган чора-тадбирлар ҳақида ахборот берди.

Учрашув дўстона ва самимий вазиятда ўтди.

Уч давлат раҳбарларининг навбатдаги учрашувини Қирғизистонда ўтказишга келишиб олинди.

(ЎзА).

ЙИЛИГА УЧ МИЛЛИОН

«Тошқишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 15-цехи қошида пахта терадиган машиналарнинг чўткачалари ишлаб чиқариладиган янги бўлинма ташкил этилди.

— Бу аслида биз учун янгилик эмас, — дейди шу цех бошлиғи Сергей Литин. — Чунки, уларни биз бирлашмамизнинг Сирдарёдаги бўлинма ва бошқа шохобчаларимизда ҳам чиқаришга ҳаракат қилиб кўрганмиз. Аммо бугунги бозор шароитида бориб-келишдаги транспорт харажатлари бизни корхонанинг бўшаб ётган жойларида ана шундай бўлинмани ташкил этишга даъват этди. Бирлашма тузилмасининг бу каби ўзгаришлари корхонанинг молиявий аҳволига катта фойда келтиради.

Бўлинма Янги йилга қадар ишга туширилиши керак эди. Бироқ пластмассалардан ясаладиган бу янги технология биздан янги электрчи, созловчи ва бошқа мутахассисларни талаб этди. Мана энди қийинчиликлар ортда қолди. Ҳозир биз монтаж ишларини тўлиқ якунлаб, дастлабки жараёнларни ишга туширдик. Бўлинма тўлиқ кувват билан шу январь ойининг охиридан бошлаб ишлай бошлайди. Шуни эслатиб ўтиш жоизки, бу чўткачалар қишлоқ хўжалик ходимлари учун жуда танқис ҳисобланади. Биз таклиф ва талабларни инобатга олиб бундай чўткачалардан йилига 3 миллион донадан ишлаб чиқара бошлаймиз. Бу ўз навбатида корхона меҳнаткашлари учун ҳам янги иш ўринларини яратиш имконини беради.

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИГА

Азиз ҳарбийлар!
Муҳтарам дўстлар!

Сиз эл-юрт тинчлиги ва барқарорлиги посбонлари, давлатимизнинг куч ва қудрат соҳибларини Ватан ҳимоячилари куни билан чин қалбимдан табриклайман.

Ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат ва халқ бугунги ҳаётини ва ёруғ, фаровон келажагини қурар экан, аввалимбор, турли ёвуз кучлардан, ёмон кўзлар ва ҳаракатлардан ўз хавфсизлиги ва чегаралари дахлсизлигини, тинч ва мустақил ҳаётини ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлашга алоҳида эътибор беради.

Бугун, Ўзбекистон аҳли ўзининг порлоқ келажагини, озод ва обод Ватан барпо этаётган, жамиятни янгилаётган бир пайтда, ҳаётимиздаги туб ислоҳотларни муқаррар тарзда поёнига етказиш учун, муқаддас заминимизда яшаётган ҳар бир оила ва инсон учун муносиб ҳаёт ташкил этилаётган бир пайтда давлатимиз бундай долзарб масалага бутун куч-эътиборини сарф қилмоқда ва уни бундан кейин ҳам доимо диққат марказида тутади.

Шу шарафли вазифани адо этишда халқимизнинг минглаб мард ўғлонлари Ватан хизматига бел боғлаб, кунни кун, тунни тун демасдан, ҳақиқий ихлос ва садоқат билан хизмат қилмоқдалар.

Ватан ҳимоячилари юртимизнинг минг йиллик тарихи давомида улуғланиб келган ва шундай бўлиб қолади.

Ўзбекистон Қуролли Кучларининг бугунги салоҳияти ва истиқболи, ҳарбий қурилиш соҳасида тўплаган муайян тажрибаси мамлакатимиз мудофааси ишончли қўлларда, деб айтишга тўлиқ асос беради. Яхши ўқитилган ва тарбия этилган йигитларимиз эл-юртимизни сергаклик билан қўриқлаб турибдилар.

1996 йил жаҳон халқлари буюк бобокалонимиз, етук давлат арбоби ва саркарда Амир Темур таваллудининг 660 йиллигини тантанали нишонлайди. Ўзбекистон ҳарбий кучлари баҳодир аждодларимиз қудрати ва тажрибаси рамзи бўлмиш бу қутлуғ санани пухта жанговар ва жисмоний тайёргарлик билан кутиб олишларига ишонаман.

Қуролли Кучларнинг шахсий таркибини Ватан ҳимоячилари куни билан чин дилдан қутлаб, уларга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат тилайман.

Жонажон Ватанимиз — мустақил Ўзбекистонни ҳимоя қилишда омад сизга ҳамиша ёр бўлсин.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

ИСТИҚБОЛНИ КЎЗЛАБ

Излаган имкон топади

Шаҳримиздаги «Ўртоқ» қандолат фабрикаси ўзининг юқори сифатли, аъло таъмли маҳсулотлари билан донг таратган. Эндиликда корхона замон билан ҳамоҳанг қадам ташлаб ҳиссадорлик жамияти сифатида фаолият бошлади. Албатта, янги шароитларда корхонанинг иши қандай кетмоқда, деган савол кўпчиликни қизиқтириши табиий.

— Тўғри, бозор иқтисодиёти шароитларига ўтишнинг илк пайтларида биз ҳам маълум қийинчиликларни бошимиздан кечирдик, — дейди корхона бош технологи Исмоил Йўлдошев. — Зеро, эркин бозор муносабатлари ишлаб чиқариш бўғинлари олдига жиддий ва юқори талабларни қўядики, уларни бажариш осон эмас. Бироқ мустақил иш юритиш имкониятларидан тўла фойдаланиб фаолият кўрсатилса қийинчиликлар ортда қолади. Ва биз ҳам ҳозир шунга интиляпмиз. Ишончли шериклар излаяпмиз, сифатли хом ашё манбаларини топяпмиз, хуллас эртанги истиқболни ўйлаб фаолият юритяпмиз. Ишончимиз комилки, аста-секин иш унумини ошириб борамиз.

Шуниси эътиборга моликки, «Ўртоқ» ҳиссадорлик жамиятида вакуум-жиҳоз ёрдамида карамель массасини тайёрлаш технологияси ўзлаштирилгани ҳам жуда қўл келмоқда. Ҳозир ҳар куни турли хил мевалардан тайёрланган карамеллар, «Ўзбекистон», «Қорақум», «Зафар», «Шарқ — дўстлик» ва шу каби ўнга яқин қандолат маҳсулотлари конвейер линияларидан тушиб мижозларга етказиб берилмоқда. Уларнинг кунлик ҳажми эса 20 тоннага етказилди. Айниқса Янги йил байрами кунлари ва мактаб ўқувчиларининг таътили пайтида чиройли қутиларга жойланган байрам совғаларига эҳтиёж катта бўлди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

ЯХШИ ИШЛАСАНГ — АЪЛО!

Пойтахтнинг энг йирик корхонаси бўлган Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида нафақат шаҳримиздан, балки вилоятнинг турли чеккаларидан қатновчи одамлар меҳнат қиладилар. Ҳозирги иқтисодий шароитда транспортда юришнинг ўзига анчагина маблағ кетиши сир эмас. Шунинг учун корхона цехларида меҳнат қилаётган ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида уларга йўл пули ажратиладиган бўлди. Бу тадбир бошқа кўпгина корхоналарда ҳам йўлга қўйилган, албатта. Аммо мазкур имтиёзнинг баъзи бир шартлари ҳам бор. Масалан, ҳар бир ишчига йўл ҳақининг 50 фоизи миқдорида товон пули тўланган ҳолда, малакаси учинчи тоифадан юқори ишловчиларга бу миқдор 100 фоизни ташкил этади. Бошқача қилиб айтганда, дуруст ишласанг — яхши, яхши ишласанг эса яна ҳам аъло бўлади! Бундан ташқари, товон пулига дам олиш кунлари ҳам қўшиб ҳисобланади, даромад солиғи олинмайди.

Бурхон ҲУСАНОВ.

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Шаҳрисабз ва Самарқанд шаҳарларида республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раислигида улуғ бобокалонимиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитасининг йиғилиши бўлди.

● Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг беш йиллигига бағишланган «Ўзбекистон — Ватаним маним» қўшиқлар кўрик-танловини ўтказиш бўйича ташкилий қўмитанинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

● «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги Қонун амалга киритилди.

● Хўжайли шаҳри яқинида йилига 20 миллион дона шиша идиш чиқарадиган завод фойдаланишга топширилди.

● Элликқалъа тумани маркази Бўстон шаҳрида янги супермаркет магазини очилди. Унда салкам 1000 турдаги маҳсулотлар билан савдо қилинмоқда.

● Қибрай туманидаги «Байтқўрғон» қишлоғида янги гузар қуриб битказилди. Ундаги иншоотлар шарқона ва замонавий усулда безатилган.

● Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Яҳё Ғуломов номидаги археология институти директори Т. Ширинов, бўлим мудири Р. Сулаймонов дунёдаги энг нуфузли билим масканларидан бири — Германия археология институтининг мухбир аъзолари этиб сайландилар.

● Наманганда бунёд этилаётган ўзбек-чех қўшма корхонаси йилига 1 миллион сўмликдан зиёд тахлов маҳсулотларини ишлаб чиқаради.

● Об-ҳаво маълумотларини берадиган соҳа мутахассисларининг хабарларига қараганда республикамизда 17 январга қадар ёғингарчиликлар кутилмайди. Кечаси ҳарорат 15—17 даражагача совуқ, кундуз кунлари эса 2—3 даража илиқ бўлади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Мана беш кундирки Доғистоннинг Первомайск қўрғонида чечен жангарилари гаровдаги юздан зиёд кишини ушлаб турибди. Федерал маъмурлар жангариларнинг сўзсиз таслим бўлишлари ва гаровдаги барча кишиларни қўйиб юборишни талаб қилдилар. Лекин бу талабни жангарилар қабул қилмади. Аҳоли турар жойларида маҳаллий аҳолининг митинглари бўлиб ўтмоқда. Улар гаровдагиларни қўйиб юборишни талаб қилмоқдалар. Бугун дудаевчилар билан музокаралар яна давом этиши керак.

● Эртага Россия Давлат думасининг янги таркибдаги биринчи мажлиси бўлади.

● Тожиклар ўртасидаги музокаралар бешинчи босқичининг иккинчи қисми 15 январдан 21 январга кўчирилди.

● Қирғизистон ҳукумати акциз маркалари тўғрисидаги низомни қабул қилди.

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик кенгаши грузин-абхаз можароси ҳудудида тинчликни ўрнатувчи кучларнинг бўлиш муддатини узайтирди.

● Арман-озарбайжон музокаралари жараёнида томонлар Тоғли Қорабоғ хавфсизлиги тўғрисидаги ҳужжат лойиҳасини тайёрладилар.

● Шанба куни Россияда Матбуот куни нишонланди.

ХОРИЖДА

● Америка Қўшма Штатлари собиқ Президенти Жорж Буш Пекинда ХХР раиси Цзян Цзэмин билан учрашди.

● Кеча Португалияда президент сайловлари ўтказилди.

● Ишончли манбаларнинг хабар беришича Хитой ер ости ядро қуролини синашга тайёргарлик кўрмоқда.

● Россия Федерацияси Туркияга 6 миллиард кубометр табиий газ етказиб бермоқда. Бу ҳақда Туркия энергетика ва табиий заҳиралар вазири Ш. Алтинер журналистларга маълум қилди.

● Қоҳирада шу нарса маълум бўлдики, Ливия раҳбари Муаммар Каззофий ироқликларни «Иорданияга ҳужум қилиш учун қўлга қурол» олишга чақирган. Унинг сўзларига қараганда Ҳошимийлар подшоҳлиги «Ироққа қарши тайёрланаётган фитна»нинг «уя»сига айланган эмиш.

● Исроил Президенти Э. Вейцман расмий ташриф билан Германияга келди. У мамлакат Федерал Президенти Р. Герцог билан учрашади.

● Болгариянинг Жануби-шарқидаги Елково қишлоғига яқин жойдаги кўприкнинг ағдарилиши оқибатида тўрт киши ҳалок бўлди ва кўплаб кишилар жароҳатланди.

● Ҳиндистон ва Эрон ташқи ишлар вазирлари ўзаро учрашув чоғида Афғонистондаги урушни тўхтатишга даъват этдилар.

● Копенгаген 1996 йилги Европа маданияти пойтахти деб эълон қилинди. Шундай шиор остидаги фестивални Дания қироличаси Маргрет II очди.

● Америкалик баскетболчи Майкл Жордан тўртинчи марта дунёдаги энг кўп ҳақ оладиган спортчи деб тан олинди. Америка оммавий ахборот воситаларининг маълумотларига қараганда 1995 йилда у қарийб 44 миллион доллар ишлаган. Ушбу рўйхатда Майк Тайсон иккинчи бўлиб турибди. Машҳур боксчининг топган пули 40 миллион долларга етган.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРИДАН ВА МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК ХИЗМАТИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ва миллий хавфсизлигини таъминлаш ишида эришган муваффақиятлари учун қуйидагилар мукофотлансин:

«ЖАСОРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

АРСЛОНОВ Руслан Равильевич — Мудофаа вазирлиги мотоўқчилар қисми командирининг ўринбосари

БОБОМУРОДОВ Ўткир Пардаевич — десантчи-штурмчилар ротасининг командири

ВЕБЕР Андрей Андреевич — Мудофаа вазирлигининг Чирчиқ танкчилар қўмондон-муҳандислик олий билим юрти кафедрасининг бошлиғи

ИСАХОНОВ Обид Мамажонович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

ИСМАТОВ Турсун Манапович — Мудофаа вазирлигининг Жиззах ҳарбий авиация олий билим юрти кафедрасининг бошлиғи

ҚОСИМОВ Вячеслав Темирович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

КОМИЛОВ Акмалжон Адҳамович — батальон штаби бошлиғи-командири ўринбосари

НАЗРУЛЛАЕВ Юрий Асадович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

ПАЧЕС Александр Владимирович — Мудофаа вазирлигининг Самарқанд шаҳар гарнизони ҳарбий коменданти

ХАЙРУЛЛАЕВ Эминжон Икромович — тўпчилар дивизионининг командири

ҲАСАНОВ Дилшод Хусенович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

ШУМИГАЙ Валерий Вячеславович — Мудофаа вазирлигининг вертолёт эскадрильяси командири

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН

ИСОҚОВ Маҳсуд Шамсидинович — Самарқанд ҳарбий автомобиль қўмондон-муҳандислик олий билим юрти курсантлар ротасининг командири

ИСМОИЛОВА Шаҳноза Маҳмудовна — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати поликлиникасининг бошлиғи

КАЛЯГА Юрий Михайлович — Тошкент умумқўшин командирлари олий билим юрти бошлиғининг ўринбосари

КРУГЛОВ Владимир Иванович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

МАМАТОВ Тоиржон — Самарқанд ҳарбий автомобиль қўмондон-муҳандислик олий билим юртининг катта ўқитувчиси

НАЗИРИЛЛАЕВ Шуҳрат Неъматиллаевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

РАҲМАТОВ Камолиддин Каримович — Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлар ашула ва рақс ансамблининг якка хонандаси

РЎЗМЕТОВ Қўзибой Бектурдиевич — Мудофаа вазирлиги қўшин қисми бўлинмасининг командири

САЛЯХОВ Мансур Равильевич — Мудофаа вазирлиги ўқув-авиация эскадрильясининг йўриқчиси

ХАН Валерий Михайлович — Мудофаа вазирлиги тиббиёт бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1996 йил 12 январь.

МАҲСУЛОТ ТУРЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Асбобсозлик заводининг «Асбобсоз» ҳиссадорлик жамияти сифатида фаолият бошлаганига ҳали узоқ вақт ўтгани йўқ. Бироқ ушбу корхонада нисбатан қисқа муддат ичида ҳам кўпгина хайрли ўзгаришларнинг амалга ошганлигининг гувоҳи бўлмоқдамиз. Энг қувонарлиси, бу ерда аҳоли учун энг зарур бўлган халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш умумий маҳсулот ҳажмининг 78 фоизини ташкил этади. Уларни ишлаб чиқаришнинг ўсиш ҳажми ўтган йили аввалгига қараганда 400 фоизни ташкил этди. Ва маҳсулотларнинг турлари ҳам тобора янгиланиб бормоқда.

«Асбобсоз» ҳиссадорлик жамияти маҳсулотлари орасида турли хил қулфларга айниқса халқимиз ўртасида талаб-эҳтиёж катта. Зеро қулфлар ишлаб чиқариладиган халқ истеъмол моллари цехида Сиддиқназаров ва Нажимовлар сулолалари бир неча йиллардан бери баракали меҳнат қилиб келишади. Ва ўз касбига меҳр қўйган, юқори малакали бундай усталарнинг маҳсулотлари ҳам жуда сифатли чиқмоқда. Корхонада иш тўғри ташкил этилганлиги сабабли ҳозир ҳар ойда 4 мингта эшик қулфлари ва 1,5 мингта осма қулфлар ишлаб чиқарилмоқда.

Даврон НУРМАТОВ.

ЎҚУВ ХОНАСИДАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

Тошкент индустриал-педагогика техникумининг тикувчилик факультети республикамиздаги барча тикувчилик фабрикалари учун кичик муҳандислар етиштириб беради. Бугунги кунда бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиққан ҳолда техникумдаги таълим, касб ўргатиш тизимида ҳам қатор янгиликлар жорий этилмоқда. Яқинда бу ерда ташкил этилган замонавий либослар кўргазмаси ана шундай янгиликлардандир.

Кўргазмадан ўрин олган барча либос намуналари техникумда таълим олаётган бўлажак чеварлар томонидан ижод этилган. Ушбу тадбир ўқувчиларнинг ўрганаётган касбларига ўзгача меҳр ва қизиқишнинг ошишига сабаб бўлади. Кўргазмани шаҳардаги савдо ташкилотлари, тикувчилик фабрикаларининг мутахассислари келиб кўздан кечирадилар. Улар ўзларига маъқул келган либос нусхаларини танлаб техникум билан ўзаро манфаатли шартнома тузишлари мумкин. Шундай қилиб, талаба томонидан техникум ўқув хонасида муваффақиятли ижод қилинган либос намунаси кўп ўтмай йирик фабрикаларда кўплаб ишлаб чиқаришга тавсия этилиши мумкин. Қарабсизки, ёш чеварнинг шуҳрати техникум остонасидаёқ бошланади.

Ботир ЭСОНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг беш йиллигига

«ВАТАН — САЖДАГОҲ КАБИ МУҚАДДАС»

Беш йилдирки биз озод, мустақил, келажаги буюк давлат Ўзбекистонда яшамоқдамиз.

Беш йил — бу муҳим маррадир. Ўтган ана шу вақт ичида амалга оширилган дастлабки ишларга якун чиқариш мумкин. Бинобарин юксалиш ва тараққиёт белгилари ҳаммамизнинг кўзимизга яққол ташланмоқда.

Шу нарса муҳимки, бу йил Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра бизнинг буюк аждодимиз Амир Темур йили деб эълон қилинди. ЮНЕСКО қарори бўйича буюк соҳибқироннинг 660 йиллигини жаҳон жамоатчилиги кенг нишонлаши ҳам бежиз эмас.

1996 йилнинг ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олиб ва Ўзбекистон Мустақиллигининг беш йиллиги шарафига «Тошкент оқшоми» газетаси таҳририяти «Besh-Yoqoch» («Бешёғоч») фирмаси билан биргаликда газета жанри (очерк, корреспонденция, репортаж, мусоҳаба) ва энг яхши суратлар учун «Ватан — саждагоҳ каби муқаддас» шиори остида танлов эълон қилади.

Танловга юбориладиган материаллар ва суратларда республикамизда юз бераётган бекиёс ўзгаришлар чуқур ва ёркин очиб берилмоғи, Ватанга муҳаббат туйғусининг муқаддаслиги ҳар бир фуқаро, бутун-бутун жамоаларнинг буюк мақсад — Ўзбекистоннинг гуллаб-яшнашига қўшаётган аниқ ҳиссаси ҳар томонлама ўз ифодасини топмоғи керак.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг беш йиллиги байрами тантаналари арафасида якунланадиган ушбу танловга профессионал журналистлар қатори «Оқшом» муштарийлари йўллаган асарлар қабул қилинади.

Танлов ғолибларини тақдирлаш учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

- **1-ўрин учун — 7 минг сўм.**
- **2-ўрин учун — 4 минг сўм.**
- **3-ўрин учун — 3 минг сўм.**

Шунингдек ҳар бири минг сўмдан иборат бешта рағбатлантирувчи мукофот ҳам таъсис этилган.

Суратлар танлови ғолиблари учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

- **1-ўрин учун — 2 минг сўм.**
- **2-ўрин учун — 1,5 минг сўм.**
- **3-ўрин учун — 1 минг сўм.**

Танловга йўлланадиган ишлар (материаллар ҳажми икки оралиқда машинкаланган, матни 8 варақдан кўп бўлмаслиги ва суратлар катталиги камида 12 х18 ҳажмида ялтироқ қоғозда бўлиши керак) қуйидаги манзилга: 700000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй, «Тошкент оқшоми» газетаси таҳририятига, «Танловга» деган белги билан жўнатилиши керак.

Танловга юборилган ишлар таҳлил этилмайди ва қайтарилмайди.

Шундай қилиб, азиз дўстлар, Сизларни танловда қатнашишга таклиф этамиз, танловга юборадиган мақолаларингизни кутамиз ва Сизларга омад ёр бўлишини чин дилдан тилаб қоламиз.

ТОШКЕНТДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

13 январь куни Тошкентда, Қуролли Кучларнинг Марказий зобитлар уйида Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан тантанали йиғилиш ўтказилди. Уни Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов кириш сўзи билан очди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Ватан ҳимоячиларига йўллаган табрикномасини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Бахтиёр Ғуломов ўқиб берди. У Президент Фармонига кўра республика Қуролли Кучларининг бир гуруҳ зобитларига навбатдаги ҳарбий унвонлар берилганлигини маълум қилди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири, генерал полковник Рустам Аҳмедов маъруза қилди. Сўнг у Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра республиканинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ишида эришган муваффақиятлари учун тақдирланган бир гуруҳ зобитларга давлатимизнинг мукофотларини топширди.

Мукофотланганлар номидан сўзга чиққан Акмалжон Комилов уларнинг жанговар меҳнатлари юксак тақдирланганлиги учун Президентимизга миннатдорчилик сўзларини изҳор этди.

Тантанали йиғилиш ёпиқ деб эълон қилингач Ўзбекистон Республикасининг давлат мадҳияси янгради. Тантанали қисмдан кейин унинг қатнашчилари учун санъат усталари иштирокида катта концерт дастури намойиш этилди.

ТАБИАТ ва ИНСОН

№ 50

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг саҳифаси

Шаҳримизнинг сўлим гўшалари

СЕВИМЛИ МАСКАНЛАР

Ўзбекистон миллий боғи ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонлари учун энг севимли дам олиш масканига айланиб қолгани ҳеч кимга сир эмас. Ҳозирги кунда боғнинг ҳудудида кўл, яшил театр, рақс майдончаси, теннис ўйингоҳи, ўқув зали, шахмат-шашка павильони, болалар темир йўли, мўъжаз меъморий шакллар, кўплаб болалар аттракционлари мавжуд.

Мовий кўл боққа ўзгача ажиб манзара бахш этиши билан бирга унинг жажжи оролчалари, ўзининг зумрад дарахтларию кўприклари кишиларда илиқ таассуротлар уйғотиши шубҳасиз.

Қирғоқдаги арғимчоқлар, қаҳвахона, саранжомгина чўмилиш жойи бир-бири билан жуда мутаносибликда жойлаштирилган. Хиёбондаги яшил ўт-ўлан, дов-дарахтлар катта дид билан парвариш қилинаётгани шундоққина сезилиб турибди.

Боғнинг ўсимликлар олами 40 турдаги баргли, игнабаргли, мевали кўчатлардан иборат бўлган 3000 туп довдарахт ҳамда 1800 туп буталарни ўз ичига олади. Боғ барпо этилаётган дастлабки йилларданоқ тез ўсувчи кўчат турлари, яъни оқ акация, терак, қайрағоч, мажнунтол, айлантус каби дарахт кўчатларининг экилиши самарали натижаларни берди.

Вақт ўтган сари ўсимликлар дунёси янги кўчатлар билан янада ранг-баранглашди. Каштан, эман, «совун дарахти» боққа янада ўзгача сўлимлик, ўзгача тароват бағишлади. Ана шу дарахтлар орасида энг чидамли, қимматли ва узоқ яшовчи дарахтлар эман, арчалар ҳисобланади. Шунингдек уларни алоҳида парвариш қилиш талаб этилади.

Боғ манзарасини кузатар эканмиз, хиёбон ва майдончалардаги ажиб гулзор киши диққатини беихтиёр ўзига тортади. Шуниси алоҳида эътиборга лойиқки, боғ ҳудудининг 3 гектардан ортиқроқ қисми ана шундай алвон жилодаги гулзорлардан иборатдир.

Ям-яшил дарахту гуллар насосли суғориш сув манбаи орқали суғорилади. Суғориш тизими мавжуд бўлмаган ҳудудларга эса сув ташувчи машиналарнинг нафи яхшигина тегади. Боғда тез-тез ўтказиладиган кўргазмалар, кўриклар, атроф- муҳитни асраб-авайлашга бағишланган тадбирлар, Наврўз байрами сайиллари барчамизнинг мароқли ҳордиқ чиқаришимизда аҳамияти бағоят каттадир.

«Мирзо Улуғбек» метро бекати яқинида жойлашган ана шу буюк алломa номи билан юритилувчи ажиб бир боғ бор. Боғ 1966 йилги зилзила офатларидан сўнг барпо этилган. Ҳудудининг майдони 22 гектарни ташкил қилиб, ўз ичига иккита кўлни олган. Истироҳат боғида 14 та аттракцион ўйинлар, биллиард хонаси, овқатланиш шохобчаси, ёзги мусиқа майдончаси мавжуд.

Боғ доимий равишда дам олувчилар билан гавжум.

Ўсимликлари эса 1700 туп кўчатдан зиёддир.

Волгоград кўчасидаги майсазор ҳамда дарахтзорлар ўзига хос микроиқлим ҳосил қилишда ниҳоятда аҳамиятлидир.

Ёзнинг иссиқ, жазирама кунлари бу ерда дам олувчилар бисёр бўлгани каби, қиш кунлари ҳам боғдан одамлар сира аримайди. Япон беҳиси, магнолиянинг ранго-ранг гуллари кишиларда илиқ таассуротлар уйғотади.

Хиёбонларнинг чиннидек тозалиги, боғ ходимларининг ўз ишига катта қатъият билан ёндошишлари айниқса диққатга сазовордир.

Фотиҳ КИМСАНОВ.

Кўпнинг кенгашига

ПОКИЗАЛИККА НИМА ЕТСИН

Ота-боболаримизнинг ажойиб нақли бор: «Тозалик — соғлиқ гарови». Ушбу нақл, айниқса бугун, назаримда чуқур мазмун касб этиб турибди.

Чиндан ҳам саҳарда турдингиз, ювиниб-тараниб кўчага чиқдингиз. Кўчалар озода, йўлкалар, ҳар бир хонадоннинг ҳақрағалари чиннидай қилиб супурилган.

Автобус бекатларини айтмайсизми? Бу туман ободонлаштириш бошқармаси фаррошларининг иши. Улар тонг ёришмасдан туриб, ширин уйқусидан кечиб шаҳримизни тозалайдилар.

Шунда бир савол туғилади: биз-чи? Биз нима қиляпмиз? Озодагарчилик фақат фаррошларга керакми? Айрим ҳолларда башанг кийинган одамлар турган автобус бекатларини кузатганмисиз? Автобус келиши билан ҳамма унга ёпирилади. Бекат бир лаҳза бўшаб қолади. Ярим соатгина аввал топ-тоза турган бекат писта пўчоғи, қоғозларга тўлиб кетган бўлади. Шундоққина бекат биқинидаги чиқинди идиши эса бўм-бўш тураверади. Бошқача қилиб айтганда «Фаррош ўттиз қилади, биз тўққиз қиламиз».

Ўтган йили шаҳарда чиқиндилар тўпланиб кетмаслиги учун қаттиқ назорат олиб бордик. Бунга шаҳардаги барча тегишли хизмат идоралари, шу жумладан табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ҳам жалб этилди. Махсус рейдлар ўтказдик, қоидабузарларни аниқладик. Хазон, қурилиш материаллари чиқиндиларини тўғри келган ерга уйиб ташлашларига қарши курашдик. Ана шундагина корхона, ташкилотларнинг раҳбарлари қимирлаб қолишди. Ахлату чиқиндиларни бартараф этишга киришдилар. Аслида бу ишни виждон амри билан қилсалар қандай яхши бўларди.

Шаҳримиз ҳокимлиги ҳамиша шаҳримиз озодагарчилигига катта аҳамият бериб келади. Шу мақсадда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ойликлари ўтказилади. 30 та ағдарма ҳамда 60та чиқинди ташийдиган машина, 400 та ахлат ташлайдиган темир қутилар ажратилди. Кўп қаватли уйлардан иборат мавзеларда, маҳаллаларда озодагарчиликка катта аҳамият берилмоқда.

Лекин бу билан иш битиб қолди деган гап эмас. Ҳеч қачон ахлатлар уюлиб қолишига йўл қўймаслигимиз керак. Барчамиз бир бўлиб ободонлаштириш бошқармалари ходимларига ёрдам беришимиз зарур. Ана шундагина шаҳримиз чарақлаб ва ярақлаб туради.

Ким ФАТТОХОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчиси.

Экологик таълим — давр талаби

ҲАМИША КЎМАККА ШАЙМИЗ

Экологик таълим ва тарбия шу куннинг энг долзарб ижтимоий ва маданий муаммоларидан бири десам тўғри бўлади. Чиндан ҳам асосий эътибор мамлакатимиз табиатини муҳофаза қилиш, унинг табиий бойликларидан оқилона фойдаланиш, турли минтақаларда, аҳоли ўртасида экологик онгни ўстириб, экологик мувозанатни барқарорлигига эришиш каби долзарб масалага қаратилмоқда. Бироқ ишлаб чиқариш ва саноатнинг тез суръатларда ўсиб бориши, катта-кичик корхоналарнинг кун сайин кўпайиши, халқ истеъмоли буюмларига бўлган кундалик талабнинг ортиши товар моддий бойликларини етиштиришни биринчи ўринга олиб чиқилиши табиат, унинг муҳофазаси, атроф-муҳитнинг тозалигини сақлаш каби асосий вазифаларни бироз четга суриб қўяётгандек назаримизда. Унутмаслигимиз керакки, барча экологик кўнгилсизликларнинг бош сабабчиси ўзимизнинг ишлаб чиқариш фаолиятимиз ҳамда экологик масъулиятсизлигимиздадир. Модомики шундай экан, инсоният фақат истеъмолчигина эмас, балки айни пайтда табиат посбонига ҳам айланмоғи лозим. Акс ҳолда табиатни инсоният бахти учун эмас, балки инсониятдан сақлашимизга тўғри келади.

Шаҳримиздаги кўпгина корхона ва ташкилотларнинг ишлаб чиқариш жараёнида вужудга келган чиқиндилари, турли зарарли моддалар ҳавога, очиқ сув ҳавзаларига мутлақо тозаламасдан ташлаб юборилиши фикримизнинг далили бўла олади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар шаҳримиз аҳолисининг эҳтиёжига, турмуш тарзини яхшилашга хизмат қилиши учун бўлса, бунинг ҳисобига табиат, атроф-муҳит, биз нафас олаётган ҳаво ва ичимлик сувларини булғатиш инсофданмикан? Улар инсон учун эмасми?

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан ана шу соҳада кўпгина чора-тадбирлар олиб борилмоқда ва яхши натижаларга эришилмоқда.

Шаҳримизда ташкил қилинаётган ва қурилаётган катта ва кичик ҳамда қўшма корхоналар 375 та иш лойиҳасидан 277 лойиҳа экологик экспертиза хулосасига асосан яроқли деб топилди. Ўтган 1995 йилда очиқ сув ҳавзаларига 330 минг кубометр оқава сувлари ташловчи 5 манба бартараф этилди.

Шаҳримиз ҳавосига чиқаётган 9435,5 тонна заҳарли модда чиқарувчи манбалар иш фаолияти тўхтатилди, бартараф этилди.

Бу кўрсаткичлар Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси қилаётган ишлардан бир шингили, холос. Ҳали шаҳримизнинг экологик муаммолари жуда кўп. Уларни ҳал қилиш учун фақатгина қўмитамиз эмас, балки маҳалла фаоллари, корхона раҳбарларидан тортиб, ишчигача экология жонкуяри бўлмоғи лозим. Экологияга етаётган зарар инсон организмига қанчалик таъсири борлигини ҳисобга олиб, атроф-муҳит муҳофазасига мутлақо панжа орасидан қарамаслик керак.

Табиат — умумхалқ мулки, бинобарин унга зарар етказиш ёки локайд муносабатда бўлиш жиноят билан баробар эканини тушуниб етмоғимиз лозим. Зеро табиат неъматлари бизга қолдирилган мерос эмас, унда келажак авлодларнинг ҳам ҳаққи бор.

Келгуси авлод ҳақида сўз борганда қўмитамиз олиб бораётган экологик тарғибот ишлари ҳақида тўхталиб ўтмоқ жоиз. Қўмитамиз билан шаҳримизнинг Ҳамза туманидаги 255-мактаб ўртасида шартнома тузилди. Унга кўра 8—11-синф ўқувчиларига экологик таълим борасида назарий ва амалий ёрдам бериш кўзда тутилган. Буни қандай изоҳлаш мумкин? Қўмита томонидан мактабда маъруза-семинарлар уюштирилади. Қўмита ходимлари экологиянинг энг долзарб муаммолари ҳақида ўқувчиларга сўзлаб берадилар. Яна таҳлил этиш, намуна олиш, лабораторияда ишлаш сингари амалий машғулотлар ҳам қўмита ходимлари ёрдамида ўтказилади. Болаларга зарур адабиётларни етказиб берамиз. Экскурсияларга олиб борамиз. Хуллас, шаҳримиз экологияси билан болаларни имкон борича ошно қиламиз. Ўз навбатида эса мактаб маъмурияти икки йил давом этадиган таълим-тарбия жараёнида экологик дастурни ўқув режаси таркибига киритади, болаларнинг экологик билимини назорат қилиб боради.

Шуни ҳам қўшимча қилишим зарурки, мазкур ўқув жараёни бўйича махсус дастур тузилган. Унда имкони борича барча экологик муаммолар, бажариладиган юмушлар қамраб олинган.

Ўтган йили фақат 255-мактаб билан шартнома тузган бўлсак, бу йил Юнусобод туманидаги 273, Шайхонтоҳур туманидаги 76-мактаблар билан ҳам шундай шартномалар асосида ишлаймиз.

Ушбу шартномаларнинг фойдаси борми деб сўрашингиз мумкин. Ҳа, бор. Халқимизда «Бола бошидан, ўғлон ёшидан» деган ажойиб нақл яшаб келади. Экологик тарғибот, таълим ва тарбия ўсиб келаётган ёш авлоднинг қон-қонига сингмас экан, ҳеч қачон кутган натижага эришолмаймиз. Мақсадимиз — болалар мактаб қучоғидан Ватанимизнинг, унинг гўзал табиатининг асл ҳимоячилари бўлиб чиқишсин! Худди шу маънода шаҳримиздаги, республикамиздаги барча мактабларда экология дарслари олиб борилса қани эди! Ўз навбатида биз ҳамиша кўмакка шаймиз! Она табиатимизнинг боқий умри учун бир жон, бир тан бўлишимиз — бу давр тақозосидир.

Азиза РАШИДОВА,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси илмий-техник тараққиёт ва экологик тарғибот бўлими мудири.

Бу-қизиқ

ИСМИ ЖИСМИГА МОНАНД

Шаҳар, мамлакат, оролларнинг номланиши ҳақида ҳеч ўйлаб кўргансизми? Улар қандай пайдо бўлган, сўзларнинг тарихи қандай?

Саратов шаҳрининг номланиши қадимги туркча «Сариқтов» сўзидан келиб чиққан экан.

***

Канар ороллари чет тилида «Итлар ороли» маъносини билдирар экан. Унинг номланишига сабаб эса дастлаб оролга келиб қолган сайёҳ Христофор Колумб жуда кўп ёввойи итларни бу ерда учратган экан.

***

Тинч океанининг номланиш тарихи қандай? XVI асрда испан сайёҳлари ана шу океандан сузиб кета туриб, унинг тасодифан тинч ва сокинлигини кўриб «Тинч океани» номини беришган.

***

«Венесуэла» сўзининг таржимаси «Кичик Венеция»дир.

***

«Украина»нинг номланиши жуда антиқа. Бир пайтлар бу ҳудуд руслар ва турклар орасидаги ҳеч кимга тааллуқли бўлмаган ер маъносини билдирар экан.

***

Туркиянинг Геленжик курорт шаҳри — «оқ келинчак» сўзидан келиб чиққан. Сабаби қачонлардир бу шаҳарларга кўплаб канизаклар келтирилган экан.

***

Турли тарихий даврлар ва мамлакатларда «Новгород» — «Янги шаҳар» деган шаҳарлар учраб туради. «Карфаген» — фин тилида «Янги шаҳар» маъносини англатади.

***

Энг катта Янги шаҳар — Нью-Йорк шаҳри ҳисобланса, Италиядаги Неаполь шаҳри — қадимги юнонларнинг янги шаҳри экан. Нейбург ва Нейенбург немисларнинг Янги шаҳридир. Французларнинг — Вильнев, итальянларнинг Вилланов шаҳарлари ҳам айнан мана шу маънони билдиради.

***

IX-X асрларда бизнинг пойтахтимиз Бинкент деб номланарди. Кейинчалик «Шошкент» — Шош шаҳри, XI асрдан эса Тошкент деб аталади.

***

Хоразмнинг Урганч шаҳрига кетаверишдаги қадимги Марв йўлида Хейвак қудуғи бўлган экан. Ўтган-кетган йўловчилар шу қудуқдан ташналигини қондиришар экан.

Хива шаҳрининг номланиши ҳам шундан келиб чиққан бўлса не ажаб.

***

Бу вақтда эса Турон заминнинг бошқа тарафида узумзору мевали боғроғларга бурканган шаҳарда ҳаёт қайнаган. Исми ҳам жисмига яраша — Шаҳрисабз бўлган. Шаҳардан олти чақирим нарироқда, аниқроғи Хўжа Илғор қишлоғида эса буюк Соҳибқирон бобомиз Амир Темур таваллуд топганлар.

Нозима ИСЛОМОВА.

Ўйлаб топилмаган ҳикоялар

ЧИРОЙЛИ НОМ

Ошнам билан бир кун Оҳангарон дарёсидан балиқ тутдик. Қош қорайганда ошнамнинг дўсти — агроном Озоднинг уйига кириб келдик. Озод хушчақчақ суҳбатдош чиқиб қолди. Олма, узум, шафтоли дарахтларига тўлиб ётган ҳовлида, сўри тагидаги чорпояда мириқиб чойхўрлик қилдик. Илон овловчи ҳақидаги ҳикояни ана шу ерда эшитдим.

— Одамнинг ёнида албатта битта тўрт оёқли дўсти бўлиши керак, — ҳикоясини бошлади Озод, — итми, мушукми барибир. Сиз боққа қараб ҳавасингиз келяпти. Дастлаб кўчиб келганимда бу ерда қамишлардан бошқа ҳеч нарса йўқ эди. Бунинг устига илонлар шунақанги кўп эдики... Бир куни қўшним Темирқул ака менга мушукча совға қилди. «Олавер, — деди у, — ҳар ҳолда ҳамроҳ».

Эрталаб одат бўйича ерни тозалашга киришдим. Бир маҳал қарасам узун газанда чўзилиб ётибди. Боши йўқ. Кейин яна учтасини топдим. «Илонларни қийратиб, ёрдам бераётган ким экан», деб ҳайрон бўлдим. Кузата бошладим. Не кўз билан кўрайки мушугим.

Одатда илонлар гиёҳлар, қамишлар орасида бўлади. Кузатиб турганимда биттаси очиқ жойга чиқиб қолдику! Мушук ўша заҳоти лип этиб унинг ёнида пайдо бўлди. Панжаси билан илоннинг бошига чанг солди. Уни ерга қапиштириб, бўйнидан тишлаб олди. Уч-тўрт лаҳза ўтар-ўтмас илон ерда жонсиз шалвираб ётарди.

— Эҳ-ҳе, — ўйладим мен, — иш шундай кетаверса уч-тўрт кунда илонлардан ном-нишон ҳам қолмасов.

Мушук шу тариқа ов қилиб юрди. Бирдан йўқолиб қолди бечора. Излай-излай уни кечқурун буталар тагидан, чалажон ҳолида топдим. Чамаси илон чаққан бўлса керак. Шундай ачиндимки!

— Унга тегма, — маслаҳат берди Темирқул ака, — ўзини-ўзи даволайди.

Чиндан ҳам тўртинчи куни ҳовлида мушукнинг миёвлашини эшитдим. Қарасам соппа-соғ, лабини ялаб, думини ўйнатиб юрибди. Энди илонларга яқинлашмаса керак деб ўйловдим. Қаёқда! Шунақанги шиддат билан илонларга ҳужум қилдики! Ўн-ўн беш кунда илонлардан ном-нишон қолмади. Чамаси мушук уларни тинч қўймаслигини билиб жўнаворишганми...

Озодбек ҳикоясини тугатганда унинг оёқларига бир бароқ мушук келиб суркалди.

— Шуми? — сўрадик бараварига.

— Шу, — деди Озод, — лекин оти йўқ. Нима деб чақиришни билмайман.

— Мангуста деб қўяқолинг, — дедим Озодга. — Мангустага ўхшаб илонларни қийратаркан.

Шундай деб тутган балиқларимдан бирини унга ирғитдим.

— Мангуста! — такрорлади Озод, — аммо, ошна, роса чиройли ном топдингиза!

Николай КРАСИЛЬНИКОВ.

Табиатда бугун қиш фасли ҳукмрон. Гарчанд ора-сира совуқ ўз кучини кўрсатиб турган бўлса ҳам қор барибир ҳаммамизга тансиқ бўляпти. Хиёбондаги дов-дарахтлар, она замин, она шаҳримиз айниқса қорга интизор.

Рустам Шарипов олган сурат.

Текширишда аён бўлди

АСТОЙДИЛ ҲАРАКАТ ҚИЛИНСА

Бугунги кунда энг долзарб масала нима, деган саволни кимга берманг барча бирдек атроф-муҳит муҳофазаси муаммоси дея жавоб бериши шубҳасиздир. Инсоннинг тан-сиҳатлиги, руҳияти, кайфияти ҳам айнан атроф-муҳитнинг аҳволига боғлиқ эмасми? Баъзан келиб чиқаётган айрим касалликларнинг асл сабабларини ахтарамиз, томорқамиздаги узумзорларнинг барги нега барвақт сарғайиб қолаётганию, ҳосилнинг нима учундир сийрак экани ҳақида бош қотириб ўйлаймиз. Ахир буларнинг бари биз юқорида номини қайд этиб ўтган экология муаммоси билан боғлиқ эмасмикан?!

Баъзан шаҳарнинг машиналар жуда серқатнов бўлган ерларида нафас олиш оғирлашиб, кўнглимиз беҳузур бўлиб кетганида, бунинг асл сабабини бошқа жиҳатларга йўйишга уринамиз.

Шу ўринда шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси нозирлари томонидан олиб борилаётган бир қатор хайрли ишлар хусусида тўхталиб ўтсак айни муддао бўлур эди. Буни ўтган йил мисолида кўрадиган бўлсак, 1995 йилда умумий ҳисоби 116,2 миллион сўмлик 369 та атроф-муҳитни муҳофазалаш тадбири ишлаб чиқилган эди. Шу жумладан ҳавонинг мусаффолиги борасидаги тадбирлар 50,8 миллион сўмни ташкил қилган.

Қўмита белгилаган режага кўра эса 68 миллион сўмлик 229 та тадбир амалга оширилди. Бунинг натижасида ҳаво, атроф-муҳитга зарарли чиқиндиларнинг ташланиши анча камайиб, у йилига 2090 тоннани ташкил қилади. Шу жумладан азот оксиди 227,5 тонна, углерод оксиди 1425,4 тонна, углеводородлар 243 тонна, олтингугурт ангидриди 23,8 тоннани йилига ташкил қилган.

Очиқ ҳавзадаги оқава сувларнинг биринчи тартиб рақамли чиқиндиси бартараф қилинди. Учта айланма сув тизими қурилиб, ишга туширилди. Умумий шаҳар сув тармоғига ташланувчи бешта чиқиндилар тўплами бартараф этилди. Йил давомида қуйидаги ташкилотлар атроф-муҳитни ҳимоялаш борасидаги барча тадбирларни муваффақиятли бажаришди: Тошкент Марказий иситиш бошқармаси, Реле ва автоматика заводи, «Ўзэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Компрессор», «Тошкимёқишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Технолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент ёғ-мой комбинати, «Тошкентсут» ҳиссадорлик жамияти, «Саноатэнерго» бирлашмаси.

Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам ана шундай тадбирларнинг бажарилиши яхши йўлга қўйилган. Жумладан, ифлос мойларни тозаловчи иншоот ишга туширилди, биосульфат учун махсус омбор қурилди, завод ҳудудида канализациянинг қурилиши ниҳоясига етказилди. Ютуқлар билан бир қаторда, корхонада камчиликлар ҳам йўқ эмас. Фототрафарет устахонасидаги тозалов юмушлари ниҳоясига етказилмаган.

«Тошкент» аэропортида ҳам бир қатор хайрли ишлар бажарилган. Музлатувчи мослама янги «Хладона-22» мосламасига алмаштирилган. Кўпгина ибратли тадбирлар амалга оширилиши билан биргаликда қуюв-насос станциясидаги юмушлар охирига етказилмаган.

Айрим корхона мутасаддилари табиатни муҳофазалаш борасидаги тадбирларга панжа орасидан қарашлари бизни ажаблантирди. Масалан 243-фуқаро авиацияси заводида автоювиш мосламаси қуриб битказилмаган. Гальваника цехидаги тозалаш иншоотлари қурилмаган.

«Рангли лок» фирмасида бу борадаги ишлар қай аҳволда экан-а? Бу ерда қабул қилиб олиш майдончаси қуриб топширилган экан. Туз эритмалари учун кимёвий тозалаш мосламаси ҳам ишга туширилган. Умумий миқдорда бу юмушлар учун 857,9 минг сўм сарфланган. «Ўзбекқишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида маблағ йўқлиги туфайли биринчи тартиб рақамли ёнғинни ўчирувчи тизим ишга туширилмаган.

«Компрессор» заводида қурилиш-монтаж ишлари яхши амалга оширилган. Бунда умумий ҳисобда 60 минг сўмлик ишлар бажарилиб, тозалов иншоотлари ҳам фойдаланиш учун топширилган.

«Тошшаҳарйўловчитранс» уюшмасида АП-7 иссиқлик тармоқларини улаш борасидаги ишлар кўнгилдагидек амалга оширилган, қозонхона қайта таъмирланган, ифлос чиқиндиларнинг ташланиши йилига 1362,9 тоннага камайтирилди.

Шаҳримиздаги табиатни муҳофаза қилаётган ташкилотлар, корхоналар фаолиятини кузатар эканмиз, шу фикрга келдикки, астойдил ҳаракат қилинса, ишга ижодий ёндошилса ҳар қандай қийин муаммо ҳам тезда бартараф бўлар экан. Қани энди, барча ташкилотларнинг раҳбарлари, мутасаддилари ҳам бирдек жонкуяр, фидокор бўлишса!..

Хайрихон РАЖАБОВА,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назорат гуруҳи раҳбари.

Назокат УСМОНОВА,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Биз билиб-билмаган дунё

АҚЛИНГИЗ ЛОЛ ҚОЛАДИ

ҚАЙИҚСИЗ ДЕНГИЗЧИЛАР

Қиш бўлишига қарамай кўл музламаган эди. Шишадек тиниқ, мовий кўлда ўрдакчалар сузиб юришарди. Қирғоқда турган қайиққа сув тўлиб қолганди. Сувни тўкиб ташлашда ишлатиладиган ёғоч идишни эса излаб тополмадик. Бир пайт, қарасак, ёғоч идишчани ўрдакчалар ишғол этишибди. Миттивойлар сувда сузавериб, чарчаб қолишган шекилли, идишга ўз уйларидек жойлашиб олиб, қуёш нурида мудраб ётишибди. Она ўрдак овозидан уйғониб кетган ўрдакчалар зумда ўзларини қамишлар орасига уришди. Хавфни сезган ғоз ва оққуш полапонлари ҳам уяни ташлаб оналарига эргашишди. Полапонлар нимжон эмасми, дам ўтмай толиқиб қолишди. Ҳавзада эса ёғоч идишдан бўлак ҳордиқ «маскани» йўқ. Шунда полапонлар бирин-кетин оналари елкасидан жой олишди. Жажжиларини миндириб олган ғамхўр она бемалол сувда сузар ва озиқланиб олишни ҳам унутмасди.

Бордию ғоз елкасига бегона қуш ўтириб олса, шўрликнинг ҳолдан тойганини «тушуниб» индамай қўя қолади.

Олимлар Гибралтар бўғозида ғоз елкасида ўтирган бегона қушларни кўп бор кузатишган. Беданадан тортиб, миттигина қушча — колибригача ҳаммаси узоқ манзилларга ғоз устида дам олиб етиб борар экан.

Жанубий Мексиканинг ботқоқ ерларида эса антиқа парранда — ёввойи товуқларни учратасиз. Кўллардаги йиртқич балиқнинг бу беозор паррандада хусумати борми, уясини пойлагани — пойлаган. Душманининг яқинлашганини сезган товуқ зумда учиб кетади. Йиртқич балиқ кўрсаки, ин бўм-бўш. Меҳрибон парранда болаларини қанотлари орасига жойлаб, ўзи билан олиб кетган бўлади.

Бошқа паррандалар ҳам ёввойи товуқлардан ўрнак олганми, хавф-хатар пайдо бўлди дегунча, болалари ёки тухумларини кўтариб осмонга равона бўлишар экан.

ПИЛЛА ҚУРТИ — ЭКСТРАСЕЗГИР

Доим тут баргидан бош кўтармай, пилла тўқиш билан банд бўлган меҳнатсевар қуртларда атрофдаги магнит майдонини сезиш қобилияти бор экан.

ҚАРОҚЧИ ЛОЧИН

Саудия Арабистонининг пойтахти бўлмиш Ар-Риёд шаҳрида бир киши қиммат нархда лочин сотмоқчи бўлган. Қимматбаҳо қушни сотиб олишга ҳеч ким журъат этолмади. Ахири бир киши юрак ютиб чўнтагидан пул чиқарди. Эгаси билан ҳисоб-китоб қилаётганида, лочин тушмагур пулни тумшуғига илиб уча қочди.

Бўлиб ўтган ҳодиса тасодифми ё қуш эгасининг махсус найрангими, буни ҳозирча ҳеч ким билмайди.

ПОЧТАЧИ КЕРАКМИ?

Бирманинг Чау шаҳрида ҳар чоршанба ва жума кунлари буқа почтачи вазифасини ўтайди. Икки соат ўтар ўтмас буқа бутун Чау аҳлини газета, журналлар билан таъминлаб чиқади. Касбига содиқ буқа ҳатто челаклаб ёмғир қуйиб турса ҳам почтачилик хизматини ташлаб кетмайди.

ҚАФАС — ЭРКИН НАФАС

Индонезиянинг Бали оролида дунёда ягона бўлган оппоқ майна бор. Майна табиат қўйнида безори овчилардан хавфсираб яшагандан кўра, тинчгина қафасда даврон суришни ўзига эп кўради.

ИШТАҲАСИ КАРНАЙ

Шотландиядаги қўйлар ва буғулар қоринлари очганда, ўт-ўлан билангина чекланиб қолмай, қушлар ва паррандаларнинг гўштларини тановул этишни истаб қолишди. Бунинг асосий сабабини олимлар ўтхўр жониворларга кальций ашёсининг етишмаслигидан деб ҳисоблашмоқда.

ТИМСОҲ УЧИШГА РУХСАТ БЕРАДИ

АҚШнинг Флорида вилоятида тимсоҳлар давлат ҳимоясига олинган. Шунгамикан, эркатой тимсоҳвойлар аэропорт, учиш-қўниш майдонининг иссиқ бетонида ёнбошлаб, офтоб нурларида тобланишни хуш кўришади. Бундай ҳодисалар камроқ учраб турса ҳам майли экан.

Баъзан самолётлар учишини соатлаб тўхтатиб қўйишга тўғри келмоқда.

Нозима УМАРОВА.

Гапни гапир уққанга

ЙЎЛ-ЙЎРИҚ БАЖАРИЛСА...

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан ўтган йилнинг декабрь ойида табиатни муҳофаза қилиш қонун-қоидаларига риоя қилиш ва атроф-муҳитни, атмосфера ҳавосини асраш бўйича 43 корхона, ташкилотларда текширувлар ўтказди.

Назоратчилар томонидан 1357 та ҳавога чиқинди чиқарувчи манбалар текширилиб, шундан 659 тасидан зарарли моддалар чиқаётганлиги аниқланди. 106 таси эса тозалаш ускуналари билан жиҳозланган.

Ой давомида қонунбузарликка йўл қўйган корхоналарнинг 2 раҳбар ходимига 2000 сўм миқдорида жарималар солинди.

Аниқланган камчиликларни бартараф этиш мақсадида корхоналарга назоратчилар томонидан 209 марта йўриқномалар берилди. Аввал берилган 221 йўриқнома бўйича корхоналар ишларни тўла-тўкис бажаришган.

Ой давомида қонунбузарликка йўл қўйган 3 та катта-кичик корхонанинг фаолиятини тўхтатиш бўйича 3 та қўмитанинг қарори чиқарилди. Жумладан, 18-автокорхонада сувдан фойдаланишга рухсатномаси бўлмаганлиги учун артезиан қудуғининг насоси тўхтатиб қўйилди. «Ал-темир» ҳиссадорлик жамиятида ҳам худди юқоридаги сабабга кўра насос ишламаяпти. «Сардаво» фирмасида автоматик ёқилғи қуйиш шохобчаси қурилиши лойиҳа ҳужжатлари экспертизадан ўтказилмаганлиги сабабли давом эттирилмаяпти.

Текширишлар бўлаверади, жарималар тўланаверади. Лекин шаҳримиз экологияси бу билан яхшиланиб қолмайдику! Қани эди, ҳар бир ташкилот, корхона берилган йўл-йўриқларни бекаму кўст бажарса. Асаббузарликлар мутлақо бўлмаса...

Исмоил ШАМСИМУҲАМЕДОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси масъул ходими.

Сен ёдимга тушганингда сўлим бағрингни, сувлар сепилиб ораста бўлиб турган мўъжаз кўчаларингни соғинаман. Бағрингда жонини она юрт омонлиги йўлида фидо этган фарзандларинг хотирасига ўрнатилган Хотира ҳайкалини, сенинг бир қон томиринг бўлган бадиий буюмлар фабрикасини кўз олдимга келтираман. Қуюқ дарахтлар, кўп қаватли бинолар бағридан юлқиниб чиқиб кетгудай бўлиб, кўкка бўй чўзиб турган мунис ва бенажот Оқсаройни бағримга босиб нола чекким келади.

Сенинг таърифинг қачон бошлангану, қачон у тугайди — бу ёлғиз Аллоҳга аён. Бугун менга ҳам навбат келибди.

Бу галги суҳбатимиз сал бошқачароқ бўлади. Бу гал учовлон ҳасратлашамиз: Мен, Шаҳар, Қуёш.

Мен — юртнинг оддий бир фарзанди.

Шаҳар — минг йилларнинг гувоҳи, ногирон, нигорон ва навқирон, истиқлол қуёши манглайини ўпган.

Қуёш — фалак тоқидаги яккаю ягона гувоҳ, лекин ҳали-ҳанузгача сўзлагани йўқ., нурлари билан малҳам қўяди, холос.

Бу галги суҳбат тарих китобининг бир нечта сатри ҳақида. Лекин юрт учун, халқ бўйи-басти учун бир неча минг сатрдан ортиқ.

Бу галги калима Шаҳрисабз — абадий яшил шаҳар ҳақида.

1996 йил — Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОННИ БАҒРИДА АЛЛАЛАГАН

❑ МЕН: Тахтиқорача довонидан ўтганмисиз? Унинг осмонўпар чўққисига чиққанмисиз? Чиққан бўлсангиз теварак-атрофга нигоҳ ташлагансиз, албатта. Пастда ям-яшил уммон чайқалиб туради. Шаҳрисабз — Кўк шаҳар номи шундандир, балки. Яшил мавжлар бағрида эса худди кема устунидек нақшинкор харобалар юксалиб турибди. Бу — оламга машҳур Оқсарой харобалари. Манбаларнинг гувоҳлик беришича Темур ҳазратлари юришларда зафар қозонгач, шукрона сифатида бино-мадраса, сарой, мақбара тиклашга амр қилган эканлар. Оқсарой Хоразм юришидан кейин бунёд бўлган деган тахминлар бор. Шаҳрисабз пойдеворига биринчи ғишт қўйилганида 1380 йил эди.

Оқсарой Амир Темур ҳазратларининг ўз юртига бўлган муҳаббати рамзи, фарзанд сифатида қолдирган ёдгорлиги.

Оқсарой узоқ йиллар қурилди. Жуда узоқ йиллар тер тўкди уста ҳунармандлар. Ҳар бир нақшга, ҳар бир кошинга юрак қони қўшилди десак лоф эмас. Балки, бўёқларнинг асрлар бўйи ўчмасдан ярқираб туришига сабаб аслида шудир? Балки уста Муҳаммад Юсуф Табризий ишлаган нақши нигор кошинлар унинг томчи-томчи кўз ёшлари, сабр-бардош, меҳру муҳаббат косасидаги оловранг қонларнинг томчиларидан бунёд бўлгандир. Балки!..

❑ ҚУЁШ: Сен менга миллионлаб йилларнинг тилсиз гувоҳи деб сифат берма. Агар менинг ўрнимда сен бўлганингда, билмадим, нима қилган бўлардинг?!

Миллионлаб йиллик умрим давомида не сир-синоатни кўрмадим. Менга абадий умр тилаб, сажда қилганлар қанча? Менга тош отиб, мени сўндириб, оламни зулматга ботирмоқчи бўлганлар қанча? Ҳаммаси ўтди. Биридан зулмат, нафрат, биридан муҳаббат, мурувват мерос бўлиб қолди.

Мабодо олам зулмат қаърига ботиб кетса-ю, одамлар ёруғликка муҳтож бўлиб қолса, албатта Шаҳрисабз, Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент ўша нурли маёқ ўрнини босар эди.

Сен Оқсаройнинг адл-мағрур қаддини кўрганмисан? Кўрмагансан-а? Қайданам кўрардинг!

Оқсарой — чорак аср шитоб билан қурилса ҳам тўла-тўкис битмаган қасри олийдир. Унинг ҳар бир пештоқи, ҳар бир нақши, ҳар қатим бўёғи ойлаб, йиллаб тайёрланган. Агар уни яхлит бутунлигида кўрганингда лолу ҳайратда қолар эдинг. Имоним комилки, то ҳанузгача эс-ҳушингни жамлаб ололмасдинг.

Оқсарой ана шунақанги олиймақом кошона. Оламда етти мўъжиза бор, дейишади, уларни биламан. Кўпининг ўрни қолган холос. Лекин Оқсарой ўша мўъжизалар силсиласида тилга олинмаганига ҳайрон қоламан.

У — саккизинчи мўъжиза!

Унинг асл баҳоси шундай бўлиши керак!

❑ ШАҲАР:

Бағримда излар кўп.

Бири қасоскорнинг изи.

Бири алломанинг изи,

Бири босқинчи, бузғунчининг изи.

Кел, бугун сенга излардан сўзлай. Яхши сўзлардан айтай. Бағримдаги оташлардан ҳикоя қилай:

Хўжаилғорни биларсан? Ўша ердан бошланади, менинг тарихимнинг нурли саҳифалари, Темур Кўрагоний номини тилдан қўймайман. Ҳақиқатни айтишим керак: мени ўша бобокалонинг шаҳар қилган.

Аввало, номим ҳақида. XIV асргача номим Кеш эди. Кейин Шаҳрисабз дея аташди. Ям-яшил боғларим, водийларим, гулларимнинг таърифи етти иқлимга кетган эди. Мени дунёнинг жаннатий жойларидан бири деб аташарди. Муаррих Маҳмуд ибн Вали: «Баҳорда ёнбағирларда майсалар сероблиги ва жилваси шу даражага етар эдики, гўё биров самовий гилам ёзиб қўйгандек эди. Турфа гуллар томларда, деворларда яшнаб турар эди», деб бежиз ёзмаган.

Кўкўпар равоқлар, саройлар — менинг бойликларим, менинг бахтим, тўкислигим эди. Мени тиклаган одамларнинг авлодлари ҳар бир ғиштимни кўз қорачиғидек асрайди, деб ўйлабман. Аттанг янглишибман...

Оқсарой, Жаҳонгир Мирзо мақбараси, Дорус-саодат, Шайх Шамсиддин Кулол мақбараси, Дорултиловат, Гумбази Саййидон, Кўк гумбаз, Хожа Мирҳамид, ҳазрати малик Аждар масжидлари, Чорсу — буларнинг бири қошим бўлса, бири кўзимдир. Кипригимнинг бир толаси увол бўлмаслиги, кўзимга чўп тушмаслигини истардим, ҳали ҳам истайман!

Истаганларим эса ҳамиша амалга ошавермаслигини мен — олтин қўлли соддадиллар тиклаган содда шаҳар қаердан ҳам билибман! Ўша мақбаралар, масжидлар вақти келиб барбод бўлишгача боради деб ўйлабмидим?!

❑ МЕН: Олтмиш саккизинчи йиллар эди. Республика ижодкор ёшларининг кенгаши қатнашчиларини Шаҳрисабз саёҳатига таклиф қилишди. Биз бадиий буюмлар фабрикасида, бошқа ишлаб чиқариш корхоналарида бўлдик. Мушоиралар, мунозаралар бўлди. Гумбази Саййидон, Кўк Гумбаз масжидини зиёрат қилдик. Лангар ота мақбарасини бориб кўрдик.

Бошқаларни билмадиму менга Оқсарой ниҳоятда қаттиқ таъсир қилди. Назаримда обидадан қолган вайроналар бир оёғи ва икки қаноти кесиб ташланган сўнгли турнага ўхшарди. Сурон солай деса — забони йўқ, учиб кетай, бошқа ердан макон тутай деса — қаноти йўқ.

Бўёқлари...

Оҳ, бу бўёқларнинг товланишини бир кўрсангиз эди? Рангинкамоннинг худди ўзи эди Оқсарой!

Кўк Гумбаз масжиди кўз олдимга келса ҳали ҳам юрагим санчиб кетади: унинг гумбазларини ўт-ўлан ўраб олганди. Шўр оҳиста-оҳиста ғиштларга ина бошлаган. Мирзо Улуғбек падари бузруквори Шоҳруҳ Мирзо хотирасига тиклатган бу масжиднинг кўп жойлари нурай бошлаган эди. Тортилган ҳар бир чизиқда нафис бир маҳорат барқ уриб турарди...

❑ ШАҲАР: Оқсарой қандай бунёд бўлгани ҳақидаги ривоятни биласанми? Айтишларича уни бунёд этган тенгсиз меъмор Амир Темур ҳазратларига: «Сиз айтган бино учун хазинангиздаги олтин-кумушлар ҳам етмайди», қабилида сўзлабди. Темурнинг ҳатто биронта мўйи ҳам қилт этмабди.

— Сарой тикланади, бизнинг иродамиз шу! — амр этибди Жаҳонгир.

Бино қурилиши бошланибди. Деворлар тикланибди. Соҳибқирон пардоз сувоқни тезроқ бошлашни талаб қилибди. Лекин меъмор минорага одам бўйи етмайдиган қилиб занжир осибди-да, бир кечада ғойиб бўлибди. Икки йилдан сўнг яна саройда пайдо бўлиб, ишларни давом эттиришга изн сўрабди.

— Нечун бундай йўл тутдингиз? — сўрабди Соҳибқирон.

— Бино чўкишини, обдон ўрнашишини кутдим, аъло ҳазрат, — ер ўпиб таъзим қилибди меъмор.

Соҳибқироннинг ҳақ гапга тан бермасликдан ўзга иложи қолмабди...

Айтишларича уста бағоят шодланиб бу оламдан кўз юмибди! Сабаби, унинг меҳнати Соҳибқирон томонидан беадад тан олинган экан-да!?

Боя бино биттач, дедим. Аслида у чорак асрда ҳам битмаган эди. Испан элчиси Рюи Гонсалес де Клавихо юртимизга ташриф буюрганида у ҳали батамом қад ростламаган эди! Шунақа улкан эди Оқсаройим.

Уттизинчи йилларнинг охирлари эди. Мадрасаю масжидларнинг ҳар бир ғишти халқ душмани деб эълон қилинди. Одамлар осори атиқаларни зиёрат қилиш уёқда турсин, ҳатто яқинидан ўтишга журъат қилолмай қолдилар. Туз, нам, ўт-ўлан, энг асосийси, одамлар қалбидаги қўрқув мени ҳам емира бошлади.

❑ ҚУЁШ: Оқсаройнинг тақдирини сўзладинглар. Оқсаройнинг бир қисмини XIV асрда Абдуллахон вайрон қилган, дейишади. Бунисига нима дейсиз? Бухорои Шарифда не-не кошоналар қурган Абдуллахон Оқсаройни бузади деб ким айта олади?

Чор генераллари Оқсаройни тўпга тутганида еру кўк титраб кетди, назаримда. Олтмиш олти марта узилган ўқ Оқсаройни барибир емиролмади.

Доруссаодат ҳам Темур ҳазратларининг фармони билан амирзода Жаҳонгир ва бошқа авлодларнинг жасади қўйилиши учун тикланган эди. У Темур ҳаётлигида ҳам бор эди. Клавихо ёзади: «Ушбу масжид ва унинг мезанаси жуда ажойиб қилиб... олтин суви билан безалган: унинг кенг ҳовлиси ва сув ҳовузлари бор!.».

Доруссаодат харобаларига қараб туриб хаёлга толаман. Хожа Аҳмад Яссавий мақбараси каби улкан ушбу бинони сақлаб қолиш мумкин эдими? Мумкин эди! Лекин жангу жадаллар, разолат бунга йўл қўймади. Бири яратади, бири бузади. Фалак тоқида неча миллиард йиллардан бери кезиб юрибману, инсонлардаги шу матлаб йўқолмаётганига, борган сари кучайиб кетаётганига гувоҳ бўлганимдан, хижолатдан лов-лов ёнаман: одамзод, сенга нима бўляпти ўзи?

❑ МЕН: Шаҳрисабзнинг кечаги куни ҳақида гапирдим. Бугуничи? Бир қарашда бўялган, оқланган, кўкланган бинолар. Улар қаторида наридан-бери таъмирланган ёдгорликлар. Наҳотки, ҳар ишга қодир кишилар Шаҳрисабзнинг Оқсаройи бўёқлари билан уйғун бўёқлар кашф этишолмади? Табаррук эҳромларни таъмирлайман, деб ҳуснига доғ солиб қўйди? Шукр, истиқлол жамолидан юртим мунаввар бугун.

«Буюк ипак йўли» экспедицияси қатнашчилари қадимий карвон йўли бўйлаб юрдилар. Уларнинг ҳар бир қадами ҳақида матбуотда узлуксиз ёзилади. Улар Шаҳрисабзга ҳам ташриф буюришди. Тарихий ёдгорликларни завқланиб томоша қилишди...

Оқсаройни шу туришича сақлаб, авлодларга етказиш керак. Бугуннинг вазифаси шу. Вазифалар эса жуда кўп. Бир пайтлар ота-боболаримиз яхши ният билан тиклаган шаҳарлар кўкка мағрур бўй чўзиб тураверсин. Бугун-ку ўтар, эртанинг келиши муқаррар эмасми? Ахир қуёш чарақламайдими?

❑ ҚУЁШ: Чарақлайман, албатта. Мен булутлар ортида тақдирга тан бериб қараб турavermайман.

Инсонлардаги булут — лоқайдлик булути. Уни тарқатишга минг қуёшнинг ҳам кучи-қудрати етмасов. Фалакдан туриб ҳар куни унсиз ҳайқираман: одамлар ажойиб шаҳарларни сиз муносиб ворислар сифатида сувга чўктирмай, ўтга олдирмай асрашингиз керак. Шаҳаридан ажралган халқ тарихидан ажрайди! Тарихидан ажралган халқ халқ бўлолмайди! Минг шукрки, Шаҳрисабзнинг кулган жамолини кўриш насиб этди. Дарҳақиқат, Шаҳрисабз 660 ёшга кирган Темур ҳазратларига ўлмас ҳайкал бўлиб абадий қолмоғи керак! Бу мен — қуёшнинг истаги!

❑ ШАҲАР: Истагинг вожиб бўлсин! Қуёш! Сенга Оллоҳ қувват берсин, одамзот! Уқаланиб тушаётган тарихим асло ўчмасин! Оқсарой, Доруссаодат, Дорултиловат, ҳазрати Имом... Булар энди қайта оламга келмайди.

Ҳар бир инсон қалбида шаҳарга ихлос, шаҳар қуришга иштиёқ ёнсин!

СЎНГ

Шаҳрисабз! Дилим тошиб турибди...
Дўпир-дўпир товуш келар, урҳо-ур
Хаёлимда эрта-ю кеч чарх урур.
Чақиради мени биров: тур, ҳой тур
Шаҳарлар ёнида ҳалокат юрар.

Кимсиз деб чорлайман ўшал зотларни,
Келинг, мадад айланг дея чорлайман.
Гижинглатар улар тулпор отларни:
Сен сўрган мададни олдик қайлардан?

Изма-из келамиз неча асрлар,
Ё раббий, юрагинг шунчалармн тош?
Барбод бўлди ахир юзлаб қасрлар,
Сен эса беозор тўкасан кўз ёш.

Бир ёнда зоғлар солсалар сурон,
Бир ёнда булбуллар ўқийди ғазал.
Бир ёнда чўл эрур, бир ён гулистон,
Шундоқ битилгандир тақдири азал.

Гулистон гулларим атрига боқмай,
Чўлга панжа солган нодон авлодим,
Донишлар ўгитин мағзини чақмай,
Қалбингга етурми оҳу фарёдим.

Боқ, қани кўк ўпган тоқи равоқлар,
Қайда қолди ахир усталар номи?
Сен борига бефарқ, кўзинг яроқлар,
Ланг очиқ аждаҳо — шўрҳокнинг коми!

Ҳар бир ғишт — бир олам хирожи эрур,
Сайёҳлар интилар сарҳадлар оша.
Оқсарой қасрлар гултожи эрур
Ўлимин этурсан нечук томоша?!

Ниятимиз ахир эди сарбаланд,
Юртим олам аро танҳо бўлсин деб.
Боқиб ҳайратларга олам тўлсин деб
Бир шаҳар тикладик юлдузга монанд.

Ҳар лаҳза учади биттадан ғишти,
Узилади жондан биттадан томир.
Чирмаб борар сени лоқайдлик — ришта,
Ҳалок этар жисминг бўлсанг ҳам темир.

Биз руҳмиз, топмасмиз мутлақо завол,
Етаклаб борармиз сени жангларга.
Бугун тафаккурнинг тарозига сол,
Маҳлиё бўлмасдан гарду чангларга.

Бир куни зор йиғлаб тўлдирасан бас,
Ўшал қуриттанинг мовий денгизни
Аждодлар сўзини тинглагил бир пас:
Сарғайтирма асло Шаҳрисабзни...

...Тарихнинг олдида юзларим қаро,
Елкамда зилдек юк — бурчдир ҳойнаҳой.
...Боқаман, мунғайиб япроқлар аро,
Боқади дардзада ўктам Оқсарой.

Яна у дупурлар хаёлим олар,
Яна изтиробга ташлар жисмимни.
Мен сени қучоқлаб йиғлагим келар
Тилда такрор айлаб ҳазрат исмини.

Шаҳрисабз!

Сенинг таърифинг ҳали-вери тугамайди. Бугун менга ҳам навбат келибди. Юртимиз истиқлол шукуҳи аро яшаётган бир ажиб замонда сенинг ҳам янги саҳифаларинг яратилажак. Сен яна дориломон кунларни кўргайсан, Соҳибқироннн бағрида аллалаган шаҳар!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Сўнгги йилларда халқимиз томонидан асрлар давомида яратилган маънавий бойлик билан омухта дунё тажрибаларига суянган ҳолда жаҳон андозалари асосида яратилаётган миллий дастурлар, шунингдек, «Мактаб — Олий ўқув юрти — Илмий-тадқиқот институти» мажмуавий услуби таълимнинг янгича йўналишини белгилаб бермоқда. Натижада бугунга келиб республикамизда фаолият кўрсатаётган минглаб тарбия масканлари орасида таълим-тарбия ишларининг ўзгача талабчанлик билан амалга оширилаётганлиги, бу эса дилбандларимиз келажагини белгиловчи омил эканлиги билан ярқ этиб кўзга ташланадиган мактаблар хусусида сўз кетганда — жонингиз қиттак бўлса-да озуқа топгандай бўлади. Шу маънода ҳар бир вилоят, туман ёки шаҳарларнинг фахри бўлган билим масканлари бор. Шундай илм даргоҳларидан бири Тошкент шаҳри, Юнусобод туманида жойлашган Н. Носиров номли 273-мактаб ихтисослашган мактабдир.

Келажагимиз — мактабда

МУВАФФАҚИЯТ ЙЎЛИ

Мактаб 1938 йилда Тошкент вилояти Тошкент туманининг «Қизил деҳқон» маҳалласидаги бир қаватли бинода ташкил топган эди. Шаҳар ҳудуди кенгайиши муносабати билан 1987 йилда ушбу зиё маскани бир неча мактаблар қаторида Юнусобод тумани ихтиёрига ўтди. 1989-1990 ўқув йилида ҳар томонлама қулайликларга эга 1176 ўринга мўлжалланган янги замонавий мактаб биносини қуриб битказилиши таълим-тарбия ишларининг янада жонланишига мадад бўлди. Синфдан ва мактабдан ташқари ишларни тўла-тўкис олиб бориш учун имконият пайдо бўлди. Ўқувчилар учун қўшимча машғулот ўтказиш, қобилиятли болалар билан айрим фанларни чуқурроқ ўрганиш масалалари ҳал қилина бошланди.

Ниҳоят 1990-1991 ўқув йилидан бошлаб бошқа таълим муассасаларидан ўзининг ўқитиш услуби билан кескин фарқ қиладиган янги ўқитиш тизими бўйича иш бошланди. Бу ерда қўлланилаётган таълимнинг «Мактаб — Олий ўқув юрти — Илмий-тадқиқот институти» услуби кўпчилик учун таажжубли бўлишига қарамай 10-11-синфлар бўйича лицей гуруҳлари ташкил қилинди.

Машғулотлар муайян олий ўқув юртлари билан шартнома асосида олиб борилишини эътиборда тутиб ўқувчиларнинг қабул танловига институтларнинг профессор ва ўқитувчилари вакиллари ҳам таклиф этилди. Аввалига Тошкент тиббиёт педиатрия ва 2-Тошкент Давлат тиббиёт институтлари билан шартнома тузилди. Лицейда ўқиш хоҳишини билдирган болалар кўпайиб кетгани, улар орасида ижтимоий фанлар, физика, математика, адабиёт ва фалакиётга қизиқувчи ўқувчиларнинг ота-оналари хоҳиш талаби билан гуруҳларни кўпайтиришга мажбур бўлишди. Шу асосда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика, Тошкент автомобиль ва йўллар, Машинасозлик институтлари ҳамда Тошкент Давлат техника университети билан ҳам шартнома тузилди. Қабул қилинган ўқувчилардан махсус гуруҳларда тиббиёт, педагогик, техник йўналишлар асосида лицей синфлар ташкил этилди.

Ўқув режасида ўз йўналишига кўра фанларнинг чуқур ўрганилиши ҳисобга олинган. Яъни тиббиёт гуруҳида кимё-биология, педагогика гуруҳида педагогика-психология, техник йўналиш гуруҳида физика-математика-информатика. Бу йўналишдаги пойдевор фанларни асосан институт домлалари амалга оширишади. Мактабда 8 соатлик дастур қабул қилиниши ҳамда шунча дарс ҳафтанинг бир кунида ўтилиши аввалига кўплар учун таажжубли туюлди. Оддий синфларда 45 дақиқада ўқитувчи йўқлама қилиб, ўтган дарсдаги мавзуни уч-тўрт боладан сўраб, янги мавзу ўтишга зўрға улгурса, лицей гуруҳида эса ўқувчиларнинг барчасидан ўтилган мавзуни сўраш, янги мавзу ўтиш, кўргазмали ва тадқиқот амалларидан фойдаланиш имкониятига эга бўлинди. Назариянинг амалиёт билан уйғунлиги, билимни амалда қўллаш айнан шу синфларда ўз ифодасини топган. Амалий машғулотларнинг аксарияти институт тажриба ва ўқув хоналарида олиб борилади. Янги усулда олиб борилаётган таълимнинг дастлабки натижалари ёмон бўлмади. Ҳозирга қадар лицей уч марта битирувчилар чиқарган бўлса, уларнинг 98 фоизи талабалар қаторига қўшилишди.

Лекин шунча гуруҳга мослаштирилган синфларни жиҳозлаш, институтлардан дарс ўтишга таклиф қилинган профессор-ўқитувчиларга маош тўлаш, лицей гуруҳ педагоглари ойлигини оддий синфларга дарс ўтадиган ўқитувчиларникидан 15-20 фоиз оширмоқ учун эса моддий база керак эди. Қўллаб-қувватловчилар ҳам топилди. Мактабнинг моддий-техника базасини кўпайтириш, такомиллаштириш, бино, синф хоналарини жорий таъмирлашдан чиқариш, кутубхонадаги адабиётлар сонини кўпайтиришда туман халқ таълими бўлими, туман ҳокимлиги ва ҳомий ташкилотларнинг ёрдами катта бўлди. «Ўзбекқишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Орзу», «Ғайрат» фирмалари, «Юнусобод» чакана савдо комбинати, «Ўзбек савдо уйи» истеъдодлиларга чуқур билим бериш, келажакда халқ хўжалиги учун билимдон мутахассислар бўлиб камол топишларига ҳомийлик қилиш масъулиятини олишди.

Мактаб яна шу билан ажралиб турадики, ўқувчилар ўртасида касбга қизиқишни орттиришга катта эътибор берилмоқда. Сўнгги икки йилдан бери тикувчи модельер ва авточилангарлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Шунингдек рус забон болалари учун соф ўзбек тилида дарс олиб борилаётган ўзбек синфи фаолият кўрсатмоқда.

Мактабда барча фан ўқитувчилари 8 та бирлашмага бириктирилган. Бу бирлашмаларнинг ҳар бири ижодий ва илмий режа асосида ўқув тарбия ишларини такомиллаштириш борасида иш олиб бормоқда. Ана шу зиё масканига Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, шаҳар Кенгаши ноиби Мавлуда Исматова раҳбарлик қилади.

Гапимизни мухтасар этиб шуни таъкидлаймизки, республика кўрик-танловида 273-ихтисослашган мактаб лицейи ҳам қатнашди. Истеъдодлар танловида эгалланган фахрий иккинчи ўрин мактаб жамоасининг олиб бораётган машаққатли меҳнатига муносиб баҳо деб биламиз.

Дония ЗОКИРОВА.

СУРАТЛАРДА: 1. Мактаб раҳбари Мавлуда Исматова; 2. Кимё ўқитувчиси Аҳрор Тўлаганов тиббиёт гуруҳи ўқувчилари билан машғулот ўтказмоқда.

Турфа олам

ТЎЙГА — ГОЛ БИЛАН

«Краковия» клубининг иккинчи жамоасида ўйновчи поляк футболчиси Марчин Храпкович ўзининг уйланиш тўйи куни ҳам футбол ўйнаб, навбатдаги голини киритди. Йўқ, тўй тўхтаб қолмади. Краков шаҳрида никоҳ маросими бўлаётган чоғда унинг жамоадошлари 150 километр узоқликдаги Сталова Воля деган жойда учрашув ўтказаётган эдилар. Улар Марчинни олиб келиш учун машина йўлладилар. Куёвбола ҳам тўйдан «бир соатга» рухсат олиб, зумда етиб келди. Храпкович майдонга тушгач, дарров гол уриб, ҳисобни оширди, шундан сўнг мураббий дарҳол уни бошқа ўйинчи билан алмаштирди. Марчин кўп ўтмай Краковга етиб келди ва тўй тантаналари давом этди.

Мана буни ҳақиқий футболчининг тўйи деса бўлади!

ФУТБОЛ — ЭСТРАДА ЭМАС

Кичик лиганинг ўйинчиси Доменико Онофрио ўзининг «жамалак соч»ларини қисқартиришдан бош тортганлиги учун ўйинлардан четлатилди. Бу эса бутун Италия футболида норозилик шов-шувларини туғдирди. «Гадзетта делло спорт» рўзномасининг уқтиришича, «Матера» клубининг раҳбарлари футболчидан сочини тартибга солишни қаттиқ талаб қилишган. Онофрио, айтилган муддатда талабни бажармагач, даставвал машқлардан четлатилди. Бунинг устига жамоада ҳам унга қарши шундай муҳитни яратдиларки, 19 ёшли йигитча барибир кўркам сочлари билан хайрлашишга тўғри келди. Шундан сўнг у дардини журналистларга тўкиб солди.

ОТА-ОНА МЕҲРИ ЧЕКСИЗ

Ун беш ёшли Родерика О Нейлни Буюк Британиядаги энг қобилиятли чангичи деб ҳисоблашади. Мураббийларининг фикрича, тегишли машқлардан сўнг у ҳатто олимпия чемпиони бўлиши ҳам мумкин. Ҳар ҳолда, яқинлашаётган Қишки ўйинларда бўлмаса, унда 2002 йилги Олимпиадада чемпион бўлиши аниқ, дейишмоқда улар. Родериканинг ота-онаси ҳам худди шундай кўтаринки, орзу-ҳавас қилишади. Улар муваффақиятга эришиш учун фақатгина машқлар эмас, балки катта харажатлар ҳам талаб этилишини яхши билишади. Шу мақсадда уйларини сотиб бўлажак чемпион ўғилларига барча шароитларни яратиб бердилар, ўзлари эса, вагон-уйчага кўчиб ўтишди. «2002 йилгача вагон-уйда ҳам яшаб турса бўлади», — деб ҳисоблашмоқда улар. Нима ҳам дейсиз, ота-она меҳрининг чеки йўқ экан...

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ тайёрлади.

Маслаҳатларимиз

УЙ ТАЪМИРЛАГАНДА

Уйингизнинг баъзи жойларида сувоқлар кўчиб, бўёқлари рангсизланиб, ноҳуш манзара пайдо бўлдию, сиз уни таъмирлаш пайига тушиб қолдингиз. Шу вазиятда қуйидаги баъзи жиҳатларни ҳисобга олиб қўйсангиз айни муддао бўлади.

❑ Энг аввало таъмирлаб бериш хизмати хусусидаги дуч келган эълонга ишонаверманг. Устомон таъмирловчилар сизни Европа даражасидаги иш сифати билан ишонтириб қўядилар-да, бир ҳафта ўтар-ўтмас сопол плиталар (кафеллар) кўчиб, гулқоғозлар йиртилиб, жўмрак ўз-ўзидан «йиғлай» бошлайди. Яхшиси таниш-билишларингиздан ишончли мутахассисларни суриштириб кўринг. Эҳтиёткорлик асабингиз ва ҳамёнингизни сақлаб қолади.

❑ Дарвоқе, пуллар ҳақида. Тўлов миқдорини келиша туриб, унинг ҳаммасини дарров тўлашга шошилманг. Баъзан таъмирлаш гуруҳи ишни наридан-бери бир зумда битиради-да, ўзининг қалбаки манзилгоҳини қолдириб кўздан ғойиб бўлади.

❑ «Арзонроқ» таъмирлашни хаёлингиздан чиқаринг. Арзоннинг шўрваси татимайди, деб бекорга айтишмаган-ку. Қурилиш материалларининг иқтисодига ҳам йўл қўйманг. Ахир таъмирланган уйда бир ёки икки ой яшамайсиз-ку. Уй сизга йиллар мобайнида хизмат қилиши керак.

❑ Хўжалик моллари дўконидаги «уста»лар тавсия этган нарсалар харидн сизнинг хонадонингизга мос келмаслиги мумкин.

❑ Ошхона, ювиниш хонаси полини сопол плиталар билан қоплаганингиз маъқул. Бунда биринчидан қўшнингизнинг уйига сув тошириш «имконияти» бироз камаяди. Иккинчидан, тозалаш учун ҳам жуда қулай.

❑ Уйни таъмирлаётганда бир йўласига суваракларни кимёвий воситалар ёрдамида йўқотишни унутманг.

❑ Хонадаги электр симлари, ёритгичлар эҳтиётсизлик, пала-партишликни ёқтирмайди. Уларнинг сув қувури намлик тегмайдиган жойда бўлиши зарурлигини ҳам асло унутманг.

Нодира УЛМАСОВА.

Йиллар хотираси

МАТАЙ ПОЛВОННИНГ ОРИЯТИ

Қачонки Қорасув туманини эсласам донгдор, ҳалол хулқли, виждонли, чарчашни билмайдиган одамлар ёдимга тушади. Улардан бири колхоз раислигидан райижроқўмга кўтарилган Иноғомжон Юнусов бўлиб, мен у кишининг ўринбосарлари эдим.

Қўйлиқ атрофи, Бектемир, Миробод туманларини ўз ичига олган Қорасув тумани урушдан кейинги йилларда энди обод бўлаётган пайтлар эди. Иноғомжон ака бир куни тунда мени қарор ёзишдан тўхтатиб, «Раҳимжон, бир фикр келиб қолди» деб қолдилар.

— Қўйлиқда бир вақтлар сайиллар бўлиб турарди. Нега энди жимиб кетди? Одамларнинг кўнглини бир кўтарсак бўлмайдими?

— Қандай томоша ўтказамиз? — дедим сал тушунмайроқ.

— Кураш ўтказсак дейман, ука. Шу топда Нурмат полвонни топсангиз.

— Хўп бўлади, топамиз-да, — дедим-у ташқаридан қоровулни чақиртирдим ва унга ҳозир бориб Нурмат полвонни уйидан айтиб келишини илтимос қилдим.

Нурмат полвонни уйидан айтиб келдик.

— Тинчликми ўзи? — деди у кира солиб. — Шу қаро тунда нима қилиб ўтирибсизлар?

— Кураш қиламиз Нурмат ака.

— Ким билан, сиз биланми?

— Эй йўқ, — деди Иноғомжон ака, — Қўйлиқда катта кураш бошлаймиз. Ҳаммамиз сизнинг ихтиёрингиздамиз. Эртадан ишни бошлайверинг, ким тўсиқ бўлса бизга рўбарў қиласиз.

Ишлар шундай жадал бошланиб кетдики, катта кураш сайли ҳақидаги овоза ҳамма ёққа тарқалди. Паркент, Заркент, Бектемир, Бошбола, Миробод — ҳамма ёқда овоза. «Катта кураш сайлига марҳамат!» деган афишалар ёпиштирилган. Ўша пайтдаги янги ташкил қилинган радиоузелдан диктор Мирзаев «Белида қуввати, билагида кучи бор полвонлар келаверсин курашга!», «Ҳамма сайилга!» деб тинмай жар солиб етибди.

Кураш бўладиган майдон атрофи жуда кўркам, гавжум бўлиб кетди. Карнай-сурнай, ноғоралар садосида сайил бошланди. Катта давра ўртасида бош ҳакам Нурмат полвон ва қизиқчилик, аскиялари билан ҳаммани кулдирадиган «Маҳкам шоир» айланиб юришибди.. Нурмат ака:

— Белингда, билагингда кучинг, юрагингда ўтинг борми, дадил чиқавер ўртага! — деса, Маҳкам шоир:

— Тилингда, жағингда кучинг, сафсата тортишувида тоқатинг боринг чиқавер, бу ёққа! — дейди.

Даставвал беш-олти ёшли болакайларга тўн кийгизишиб, белбоғ боғлатишиб, худди қўғирчоқлардек чиройли қилишиб ўртага туширишди. Уларнинг полвонларга ўхшаш бел олишларидан ҳамма хурсанд. Секин-аста ёши каттароқларига гал келиб, давра қизиб борди. Сўнг йигитлар курашишди. Борган сари устун келгани ўзидан зўррокқа талабгор бўлаверди. Ўртада Нурмат полвон курашчиларни бир-бирига бақамти қилиб, гоҳида хатоларини тўғрилаб юрибди.

Кураш қизигандан қизиб борарди, зўрдан зўр чиқиб, охири завод ишчиси, барваста Матай полвонга талабгор топилмай қолди.

— Борми талабгор! Юрагида ўт ёнган ким бор?! — Нурмат ака, Маҳкам шоир жар солишарди. Ёнимиздаги кучада турадиган, оғайнимдек бўлиб қолган зобит — капитан бориб томоша кўриб келаман деганди. Бирдан питирчилаб «Курашга тушаман» деб қолди. Қарасам, ҳаракати астойдил.

Маҳкам шоир дарров капитанни кийинтириб ўртага олиб чиқди. Нурмат ака иккала полвонни бир-бирига беллаштириб, «жангга» чорлади.

Ҳамма «Матайга бу одам қандай бас келаркин, қандай ҳунар ишлатиб, ҳадис қилишаркин», деб ҳайрон.

Йўқ, бу кураш бошқача бўлди: уч-тўрт қадам чамаси юрилгач, капитан рақибини бирдан кўтариб, оёғини осмондан келтириб ерга урди. Қийқириқлар тўзиб кетди. Матай полвон ердан тура солиб, усти бошини қоқмасданоқ даврадан чиқиб кетди. Нурмат аканинг:

— Ҳой, Матай, тўхта қайт, — деб чақиришига ҳам қарамай жўнаб қолди.

Иноғомжон Юнусов ёнидагилар билан бирга ўртага тушишиб: «Бу зобит йигитга тенг келадиганини топинг, бўлмаса ўзингиз беллашасиз» дейишарди. Кўпчиликнинг талаби билан капитан билан Нурмат полвон бел олишди.

Бир давра айланишгандан сўнг Нурмат ака рақиби елкасига қулимсираб қоқиб, қулоғига бир нарсалар деди шекилли, бир чеккада ажралишиб, капитан ёнимга келди, тўнни ечиб, ўз кийимларини кийиб олди...

Бугун катта даврада соврин олиб, ғолиб чиқиб, юртимиз шон-шуҳратини оламга ёйган полвонларимизни кўрганда, ўша кураш ёдимга тушади.

Раҳимжон УБАЙДУЛЛАЕВ, фахрий журналист.

Теннис

МАШҲУРЛИКНИНГ МАШАҚҚАТЛИ ЙЎЛИ

Жаҳон теннисида россиялик Андрей Чесноковнинг муносиб ўрни бор. У собиқ Иттифоқ спортчилари ичидан етишиб чиққан энг дастлабки миллионерлардан бири ҳисобланади — 1990 йилдаёқ Андрейнинг «гонорар»лари миқдори миллион доллардан ошган эди. Чесноковнинг жаҳон ва Оврўпо теннис майдонларида қозонган ғалабалари, эришган унвонларини санаб ўтирмасдан, ҳозир Россия теннисига оид хабарларда унинг номи нечоғлик тез-тез такрорланишига қараб нақадар мавқега эга эканлигини билиш мумкин. Аммо Россиянинг энг зўр теннисчиси Андрей Чесноков бундай шон-шуҳратга осонликча эришгани йўқ. Собиқ Иттифоқдан спорт мутасаддиларига мерос бўлиб қолган «бюрократия чангалзори»дан зўрға ёриб чиқишга муваффақ бўлди. Бундай тўсиқ биргина унинг эмас, балки кўплаб бошқа истеъдодли спортчиларнинг ҳам йўлига ғов бўлган эди.

1988 йилнинг май ойида Парижда ўтказилган халқаро турнирда ҳали ҳеч кимга таниш бўлмаган рус йигити кўпчиликни ҳайратда қолдирди. Уни худди тоғдан ҳозиргина тушиб келган ёввойидек томоша қилишарди, ҳатто қўлидаги алмисоқдан қолган ракеткаси ҳам нозиктаъб фарангларни таажжубга соларди. Тор доира, сийқаси чиққан мафкуравий чеклашлардан илк бор профессионал теннис, катта совринлар майдонига кирган совет спортчисининг аҳволи ана шундай эди. Федерация у ишлаб топган пулларнинг ҳаммасига эгалик қилар, спортчининг ўзига эса арзимаган улуш ажратар эди. Энг алам қиларлиси шу эдики, мусобақада ютиб, 20 минг доллар олган спортчи ҳам, биринчи турдаёқ «учиб» кетган жамоадоши ҳам бир хил — 400 долларни рубль қиймати бўйича олардилар. Одат шундай: «Сув келтирган ҳам, кўза синдирган ҳам бир хил» даромад қиларди.

Хуллас, Андрей Чесноков 1988 йилнинг май ойида машҳур «Париж контри-клуб»га мурожаат қилиб, машқ учун корт ажратишларини сўрайди. Клуб директори эса, «Роллс-ройс» фирмаси томонидан уюштириладиган турнирга дарҳол уни таклиф этади. Гонорар — 8 минг франк. Андрей ҳам ўйлаб ўтирмасдан рози бўлади — 8 минг франк унинг учун улкан бойлик эди. Бунинг устига энг асосийси — совет делегацияси ҳали етиб келмаганлиги учун бу пулларни Андрейнинг ўзи олиши мумкин. Аммо бир неча кундан сўнг Чесноков чорак финалга чиққач, у олажак «улкан гонорар» ҳақида шунчалик шов-шув кучайиб кетдики, дарҳол бу гап совет делегациясининг раҳбарларига ҳам бориб етди. Ана энди томошани кўринг. Эртаси куни кортга чиққан Андрейнинг кечаги ўйинларидан асар ҳам қолмаган, ранги оппоқ, хаёли аллақаёқларга чувашган, сувга бўккан бўлкадек бўшашган бир ҳолатда эди. Турган гапки, кўп ўтмай ютқизиб ҳам қўйди. Кейин ўзининг айтишича, ўшанда туни бўйи совет делегациясининг раҳбарлари қўнғироқ қилаверйб, унинг тинкасини қуритган эдилар. «Қайтиб бер пулларини! Биламиз , сен 8 минг франк олгансан, дарров уларни қайтар!» дея талаб қилишарди улар...

Ҳақиқатан ҳам унинг ўша вақтлардаги чет эл сафарларига ҳавас қилиб бўлмасди. Фақат унигина эмас, барча совет спортчиларининг ҳам аҳволи шу эди. Уларни доимо махсус вакиллар кузатиб юришар, юриш-туриши, ўзини қандай тутишлари қаттиқ назорат остида эди. Кузатувчи одам спортчилар билан бир хонада ухлар, хуллас, уларга соядек эргашиб юрарди. Ватанга қайтгач эса, у сафарда спортчилар ўзларини қандай тутганликлари ҳақида давлат спорт қўмитасига ҳисобот ёзар эди. Спортчи салгина чизиқдан чиқдими бас, унинг учун кейинги йўллар тақа-тақ беркитилар эди.

Аммо Андрей Чесноков бундай шароитга тоқат қилолмасди. Биринчи бор бутун совет спорти раҳбариятига норозилик билдирган таниқли шахматчи Гарри Каспаровнинг жасорати уни ҳам «исён»га ундади. Барча машҳур спортчилар «вайсақи гросмейстер»га қарши ёзилган петицияга имзо чеккан бир вақтда ёлғиз Андрей Чесноковгина Каспаровнинг фикрларини ёқлаб чиқди. У ўзи ишлаб топган маблағни ҳимоя қилишга бел боғлади. «Биласизми, пул мен учун асосий нарса эмас. Миллионлар мени қизиқтирмайди. Мен фақатгина муносиб яшашни истайман», дейди у.

Ана шундан сўнг шўрлик теннисчининг бошига бало-қазолар ёғила бошлади. Ҳеч ким у ҳақда эсламай қўйди. Гарчи ўзи мустақил равишда чет эл турнирларида қатнашиб, ғалаба қозонса-да, у билан ҳеч кимнинг иши бўлмади. Спортчи учун бундан ортиқ хўрлик, алам бўлмаса керак! Баъзи бировлар арзимаган ҳаракати учун газета саҳифаларидан тушмасаю, буёқда не-не турнирларда ғалаба қозонаётган одамдан биров кимсан? деб бир оғиз сўрамаса...

Ниҳоят 1991 йили Дэвис кубогининг финал ўйинларида Чесноковнинг шахсий жасорати туфайлигина Россия командасининг ғалабага эришуви унга нисбатан қўйилган барча тақиқларни улоқтириб ташлади.

Ўша Россия телевидениесининг барча дастурлари худди буйруқ берилгандек таққа тўхтатилиб, экранда тантана қилаётган Андрей Чесноков пайдо бўлган эди.

— Бу ғалаба менга жуда кўп нарса берди. Ортимда бутун бошли бир давлат турганлигини биринчи марта чуқур ҳис этдим. Бунинг қанчалик муҳим эканлигини билсангиз эди! Мен бунгача теннис билан бутунлай хайрлашсаммикан, деб ўйлаб юрардим. Аммо ғалаба мени бутунлай руҳлантириб юборди. Мен бутунлай қайта туғилгандек бўлдим, — дейди Андрей Чесноков.

Бобур ҲИДОЯТОВ.

Бу шундай мафтункор олам-ки...

Бокс

ТИЗЗА БИЛАН НОКАУТ

Кейинги йилларда Таиланддаги энг кучли боксчилар Бангкок яқинидаги Бангкакон шаҳарчасида жойлашган «Сиам ғалабаси» спорт мактабидан етишиб чиқмоқда. Ажабланарли томони шундаки, мактабга умрида профессионал бокс билан сира шуғулланмаган ва турган гапки, бирорта турнирда ҳам қатнашмаган будда руҳонийси — Пра Бунма раҳбарлик қилади. Аммо у тарбиялаган шогирдлари мунтазам равишда катта-катта мусобақаларда ғалаба қозонадилар.

... Спортнинг бу тури Таиландда ўрта асрлардаёқ қўл жанги ва ўз-ўзини ҳимоя қилиш санъати сифатида шаклланган. Ҳозир эса қироллик армиясининг аскарлари каратэ ва дзюдо билан бирга ушбу кураш усулларини ҳам ўрганадилар.

«Муай тай» анъанавий таиланд боксининг бошқа муштлашув турларидан фарқи шундаки, спортчиларга нафақат қўлда, балки оёқ билан ҳам зарба беришга рухсат этилади. Ғарбда, сўнгги йилларда эса бизда ҳам бу муштлашув тури кикбоксинг (инглизча «кик» — оёқ билан зарба дегани) деб номланмоқда. Аммо ҳақиқий тай бокси бундан бироз фарқ қилади.

Умуман, мушт, тирсак ва тизза билан рақибнинг деярли дуч келган ерига зарба беришни спорт деб аташ мумкинми? Бир қарашда бунда ҳеч қандай қоида йўқдек кўринади. Тизза билан биқинга, тирсак билан бошга бемалол зарба бераверйш мумкин. Асосийси — рақибни таслим этиш. Бунда фақатгина тишлаш, тупуриш ва қучоқлашиб курашиш таъқиқланади холос.

Тўғри, бу жангнинг баъзи ёзилмаган қоидалари ҳам бор. Масалан, ҳақиқий жангчилар ҳалол урушиб, оёқ билан томоққа, тирсак билан кўзга, тизза билан кўкракка ёки оёқлар орасига зарба беришдек номуносиб усулларни қўлламайдилар. Бокс қўлқоплари ва ҳимоя дубулғалари ҳам яқиндагина урфга кирди. Унгача эса, спортчилар қўлларига хашак ўраб олиб, аёвсиз ва қонли жангга киришаверганлар.

Ҳаддан ташқари тажовузкорлигига қарамай (балки фақат шу хусусияти учундир) «Муай тай» 700 йилдан бери Таиланддаги энг оммавий севимли спорт тури бўлиб келмоқда. Мамлакат фуқаролари уни халқнинг руҳи ва феълини ифодаловчи миллий санъат сифатида қадрлайдилар.

Энг машҳур бокс мактабларидан бирини 20 йилдан буён будда роҳиби бошқараётганлиги ҳам қизиқ. «Сиам ғалабаси»нинг ўзига хослиги шундаки, у юзлаб бошқа бокс мактабларидан фарқли ўлароқ — монастирда жойлашган.

— Менинг шогирдларим асосан камбағал оилаларнинг фарзандларидир, — дейди роҳиб. — Ота-оналарининг болалар билан шуғулланишга фурсати йўқ, шу сабабли менинг мактабим улар учун ҳаётдаги ягона имконият ҳисобланади. Тарбияланувчилар рингга чиқиб пул ишлашлари ва ҳатто ота-оналарига ёрдам беришлари ҳам мумкин.

Тай бокси «ғалаба-даромад» тушунчаси асосига қурилган. Худди шу нарса унинг ниҳоятда шиддатли, шафқатсиз, шунингдек қизиқарли бўлишини таъминлаган. Шунга қарамай, Пра Бунманинг фикрича, тай бокси инглизча кўринишдаги боксга қараганда анча хавфсиз экан: зарбалар нуқул бош ва гавданинг олд қисмига берилавермасдан, бутун тана бўйлаб баравар тақсимланган. Бундан ташқари, беллашув 15 дақиқа (бешта 3 дақиқалик раунд) давом этиб, ғарбдаги профессионал боксдан анча олдин тугайди.

Таълим бериш чоғида асосий эътибор интизом ва жисмоний тарбияга қаратилади. Машғулотлар қатъий ва бешафқат жадвал бўйича олиб борилади. Нонуштадан сўнг ўқувчилар оддий мактаб дастуридаги дарсларни тинглайдилар. Кейин одатдагидек, 5 соат ва ундан ҳам кўпроққа чўзилувчи машқлар бошланади. Ҳар бир машқ ўртасида атиги 30 дақиқа дам берилади холос.

«Со Саямчай»да тарбияланувчиларга ҳужумкор жанг сирлари ўргатилади. «Жанговарлик — тайларнинг қонида азалдан бор. Биз бу табиий сифатларга янада сайқал берамиз холос. Шунинг учун ҳам бизнинг боксчиларимиз ҳеч қачон арқонга орқалари билан суянмайдилар», — дейди Пра Бунма.

Устоз ўзининг шогирдлари билан чоғроққина икки қаватли бинода яшайди. Мактаб ва ётоқхона ҳам шу ерда жойлашган. Албатта, бокс мактабини бошқариш билан бирга Будданинг 227 та таълимотига амал қилиш осон эмас. Анъанавий қоидага кўра устоз бокс турнирларига бориши мумкин эмас. Фақатгина энг қобилиятли шогирдларининг чиқишларини онда-сонда телевизор орқали томоша қилади. Бу — кейинги машқларни режалаштиришга ёрдам беради. Диний эътиқоди Бунманинг пулдор бўлишига ҳам монелик қилади. Шунга қарамай, ўз шогирдининг навбатдаги ғалабасидан сўнг анча-мунча пул олишига тўғри келади. Бундай пайтларда устоз тезроқ пулдан қутулиш учун уни ўқувчиларига бўлиб беради, ортганини эса мактабнинг банкдаги ҳисобига ўтказади.

Пра Бунманинг икки нафар ёрдамчиси бор. Улар жангнинг барча ҳаракат услублари, ринг қонун-қоидаларини ўргатадилар. Бу эса Пра Бунмага диний қоидаларни бузмаслик, яъни рингга қадам босмай фақатгина маслаҳатлар бериш билан чекланишга имкон беради. Унинг паст ва сокин овозда берган буйруғи кўпроқ илтимос оҳангида бўлади. Аммо шогирдлари машқлар томонидан ғайриоддий итоат ва бўйсунувчанлик билан ўз вақтида сўзсиз бажарилади. Гўёки, унинг шу ерда бўлишигина мўъжиза яратаётгандек...

Баҳодир ҲАСАНОВ.

ЖАҲОН ЎЙИН МАЙДОНЛАРИДА

Олти мамлакат спортчилари тўпланишиб, ўтган йил 4 ноябрда Жанубий қутбни забт этиш бўйича норасмий пойга бошлаган эдилар. Биринчи ўринда норвегиялик сайёҳ Берн Оусланд бормоқда. Аввал бошда пешқадамлик қилган россиялик Фёдор Конюхов ҳозир иккинчи ўринда. Учинчи маррани эса англиялик Дэвид Адамс банд этган. Антрактидадан йўлланган маълумотга қарагнада, россиялик сайёҳ муз ёриғига қулаб тушганидан сўнг пешқадамликни бой берган. У бир амаллаб «муз бандлиги» дан қутилди, бироқ уйқу қопи ва махсус кийимларининг бир қисмидан айрилишга тўғри келди. Жанубий қутбга сафарни давом эттириш учун Конюхов «Пэтриот Хилл» станциясидаги самолётни ёрдамга чақиришга мажбур бўлди.

***

Чеченистон Республикасига Будённовск тумани раҳбариятидан таклифнома келди. Унда республиканинг спорт делегацияси Будённовскда бўладиган мусобақаларда қатнашиш учун таклиф этилганди. Республика футбол федерацияси бу таклифномани ижобий қабул қилиб, Будённовскка футбол жамоасини юборадиган бўлди. Чечен жамоасининг барча сафар харажатларини республика ҳукумати кўтарадиган бўлди.

Фақат... айтинг-айтинг, чечен футбол жамоасига Шомил Басаев сардорлик қилмаса бўлди!

***

Голландиянинг Херенвен шаҳрида чанғида югуриш бўйича ўтказилаётган Жаҳон Кубогининг сўнгги босқичида 500 метрлик масофага 40,14 дақиқада етиб келган россиялик Светлана Бажанова биринчи ўринни эгаллади.

***

Сеулда Жанубий Корея терма жамоаси ва Аргентинанинг «Бока Хуниорс» клуби ўртасида учрашув ўтказилиб, бунда 15 ойлик тақиқ муддатидан сўнг биринчи бор Диего Марадона майдонга тушди. Жанубий Кореяга расмий сафар билан келган Аргентина президенти Карлос Менем бу ўйинни шахсан стадионга келиб томоша қилди. Аргентиналиклар 2:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Битта гол Марадона узатган тўп туфайли киритилди.

***

Уфанинг «Салават Юлаев» клуби хоккейчиси Андрей Яхновнинг номи «Гиннеснинг рекордлар китоби»га киритилиши кутилмоқда. Сабаби — у «реактив зарба» соҳиби бўлиб, бир ўйинда унинг зарбидан шайба майдон четидаги пластик тўсиқни тешиб ўтган. Синчков журналистлар шайбанинг тезлигини соатига 200 километрдан юқори деб ҳисобламоқдалар.

***

ФИДЕнинг президентлик кенгаши шахмат бўйича жаҳон чемпионатлари ўтказишнинг янги лойиҳасини маъқуллади.

Янги лойиҳани ФИДЕ президенти Кирсан Илюмжинов тақдим этган эди. «Чемпионатлар фақат чемпионларга эмас, балки барча шахматчилар ва шахмат оламига хизмат қилиши керак». — Унинг асосий ғояси ана шундай.

Турнирлар ҳар йили 20 декабрдан 10 январгача ўтказилади. ФИДЕнинг қарорига кўра, 5 миллион долларлик соврин жамғармаси таъсис этилади. Биринчи тур ғолиблари 5 минг доллар, чемпион эса бир ярим миллион доллар олиши кўзда тутилган.

***

Россияда чиқадиган «Футбол» ҳафтаномасининг анъанавий сўровлари якунига кўра, «Спартак» (Москва) клуби ва мамлакат терма жамоасининг 26 ёшли ярим ҳимоячиси Илья Цимбаларь Россияда йилнинг энг яхши футболчиси деб топилди. У сўровлар натижасида 243 очко тўплади. Иккинчи ўринда унинг жамоадоши, «Спартак» капитани Виктор Онопко (163 очко), учинчи ўрин эса Волгограднинг «Ротор» клуби ярим ҳимоячиси Олег Веретанников (112 очко) га насиб этди. Олег шунингдек «Труд» газетаси таъсис этган «Энг моҳир ҳужумчи» совринига ҳам сазовор бўлди.

Беҳзод ЭГАМОВ.

Сочларим толим-толим...

Рустам Шарипов олган сурат.

ҚИЗИҚАРЛИ ТЎГАРАКЛАР

Собир Раҳимов туманидаги 340-ўрта мактабда алоҳида ижтимоий фанлар бўйича факультатив синфлар очилганди. Ўқувчилар асосий дарслардан ташқари ўтилаётган бундай фанларга катта қизиқиш билан қатнашмоқдалар. Айниқса малакали ўқитувчилар таълим бераётган журналистика, иқтисод, биология каби ўқув тўгаракларининг аъзолари тезда кўпайиб боряпти.

Муаллимлар жамоасининг қарорига кўра, ҳунар ўргатиш билан бирга олиб бориладиган қўшимча дарсларга эътибор кучайтирилмоқда. Масалан, Д. Исроилова, А. Мўминова каби ўқитувчилар раҳбарлигидаги пазандалик, тикувчилик, ҳамширалик сингари касб-ҳунарни ўргатувчи тўгаракларга ўқувчилар катта қизиқиш билан қатнашмоқдалар. Шунингдек, араб тили ва тарих тўгаракларида фанни чуқур ўзлаштириш учун янги имкониятлар ишга солинмоқда. Миср маданият маркази билан ҳамкорлик тарихий қадамжоларга саёҳат уюштириш кабилар шулар жумласидандир.

Ҳуррият МУРОДОВА.

«02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

• Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари ҳеч қаерда ишламайдиган Ҳ. Исмоилни «Миробод» бозорида фуқаро Б. Бозорбойдан фирибгарлик йўли билан доллар топиб бераман дея 25 минг сўм пулини олаётганида қўлга олишди. Бу кимса олдин ҳам «Қўйлиқ» бозорида Г. Нозимдан 3690 сўм ва М. Лобардан 6800 сўм пулни фирибгарлик қилиб олганича қайтармаганди. Фирибгарнинг барча қилмишлари очиб ташланди. Ҳозир у терговда жавоб бермоқда.

• Юнусобод туманида истиқомат қилувчи «Роҳат» фирмасида ишчи бўлиб ишлайдиган П. Фурқат ва ҳеч қаерда ишламайдиган Т. Фокинлар шу тумандаги 15-мавзенинг кўп қаватли уйларидан бирида яшовчи В. Асакинанинг хонадонига кириб у ердан «Радуга» русумли рангли телевизорни ва 5 турдаги кийим-кечакларни ўғирлаб кетишади. Ўғрилар узоққа кетишолмади. Жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари уларни қўлга олишди.

• «Зарафшон» ресторанининг пивохонасида кўпроқ пиво ичиб юборганлиги учун ҳеч қаерда ишламайдиган Р. Камол ҳам ўғирликка қўл урганини баҳона қилди. У «Эликсир» фирмасида ишловчи С. Мизаилнинг чарм камзулини ўғирлаб кетмоқчи бўлганида ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олинганди.

• Яккасарой туманидаги Саломатин кўчасида фуқаро А. Николайга қарашли «ВАЗ-2106» русумли автомашинани номаълум киши ўғирлаб қочади. Ҳайдовчи автомашинани дўконга харид қилгани кириб кетганида маълум муддатга очиқ қолдирганди. Бундан фойдаланган автоулов ўғриси уни олиб қочиб кетишга уринади. Дўкондан чиққан «Жигули» эгаси кўзларига ишонмай қолди. Ахир 5 дақиқа олдин машинаси кўча юзида турганди-да. Бўлиб ўтган воқеа бўйича ички ишлар идоралари ходимларига мурожаат қилишди. Тунги тадбир иштирокчилари кўрган чора-тадбирлар натижасида автоулов Тошкент вилояти, Зангиота туманида тўхтатилди. Машина эгаси ўз касб-маҳоратларини ишга солиб автоуловни бус-бутунлигича қайтарган ички ишлар ходимлари—милиционерлар Шодмонов, Усмонов, Қаршиевларга миннатдорчилик билдирди.

• Пойтахтимиздаги «Нигора» фирмасида новвой бўлиб ишлайдиган Э. Холмирзанинг ҳам кейинги пайтда ўзгача одатлари чиқиб қолди. Нон сотиб юрган бу йигит бирдан айниди-қолди: тунда қароқчилик қилиш билан шуғулланишни ўзига эп билди. У одатдаги кунларнинг бирида Тошкенти азимга Қашқадарёнинг Шаҳрисабз туманидан келган Ё. Панжининг йўлини тўсиб ундан 1000 сўм беришини, акс ҳолда соғ қўймаслигини айтиб пулини қоқиб олади. Аммо нопок нияти унинг ўзига ташвиш олиб келди...

• Чилонзор туманидаги уйлардан бирида истиқомат қиладиган эр-хотин Шилкаевлар оиласида кичик тадбир бўлиб ўтди. Оила аъзолари байрам қилишди. Албатта қиттак-қиттак ҳам бўлди. Эрнинг, аёлнинг соғлиғи учун кетма-кет қадаҳлар кўтарилаверди. Шайтон суви барибир охирида ўз ҳунарини кўрсатди. Ҳалигина бир-бирига яхши тилак ва истакларни билдириб ўтирган эр-хотин ит-мушукка айланишди қолишди. «Сен ғирт бемаъни хотинсан, — деди ғирт маст эр. — Анави куни Костя билан нима қилиб тургандинглар?» Хотин ҳам бир гапдан қолишни ўзига эп билмади. Охир-оқибат ўзаро тортишув пичоқбозликка ўтиб кетди. Бу борада заифанинг қўли баландроқ келди. У эрининг бўйнига пичоқ тортиб юборди. Фақат бахтли тасодиф туфайлигина у ўлмай қолди.

• Миробод туманида ўғирлик содир бўлди. Ҳарбий хизмат муддатини ўтаб бўлган уч йигит ўз уйларига бориб ота-онаси билан дийдорлашиш ўрнига жиноят йўлига кириб кетиб кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ишга қўл уришди. Бу кимсалар ҳарбий қисмлардан бирининг кийим-кечак омборига ўғирликка тушиб, у ердан 12 жуфт этик, 49 жуфт ботинка, 316 дона кир совун, 216 дона эркаклар ички кийими ва 8 та чойшабни ўғирлашади. Ҳозир улар қилмишлари учун жавоб беришмоқда.

• Юлғичлик йўли билан ҳеч қаерда ишламайдиган А. Алексей, «Контак» фирмаси директори С. Содиқ, А. Пўлатлардан 10 минг АҚШ долларини ундирмоқчи бўлган, ҳеч қаерда ишламайдиган Зафар ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олинди.

• Яккасарой тумани, Бобур кўчасидаги уйлардан бирида турувчи якка тартибда ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи З. Давлатнинг уйига кириб у ердан жами 15 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотларини ўғирлашга уринган, ҳеч қаерда ишламайдиган Ю. Эрка ушланди. Ҳозир бу кимса ўз қилмишлари учун терговда жавоб бермоқда.

• Шу туманда хизмат вазифасини ўтаётган милиция ходимлари тунда фуқаро Т. Тўхтасинга жисмоний куч ишлатиш йўли билан азоб бераётган икки безорини ушлашди. Бу безорилар Қозоғистон Республикасининг Сариоғоч туманидан келган бўлиб, ҳеч қаерда ишламайдиган В. Серсен ва Х. Еркин исмли кимсалар экан. Энди кучлари билагига сиғмай қолган қўшнилар ўз қилмишлари учун қонунларимиз олдида жавоб беришади.

• «Эски Жўва» бозори олдида хизмат вазифасини ўтаб юрган милиционерлар маст ҳолда бўлган икки кимсанинг учинчи кишига ташланишганининг гувоҳи бўлиб зарур чора-тадбирларни кўришди. Ҳеч қаерда ишламайдиган, Тошкент туманининг жамоа хўжаликларидан бирида истиқомат қилувчи Т. Ҳошим ва И. Умарлар Тожикистон Республикасидан келган деҳқон Н. Усмоннинг 1000 сўм пулини ва камзулини олиб қўйишмоқчи бўлишганди. Зўравонлар ички ишлар бўлимида жавоб беришмоқда.

• Марказий универсал дўконига кириб туфли ўғирлаб чиқиб кетишга уринган Сурхондарё вилояти, Қумқўрғон туманилик Т. Шаҳло ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олинди. У аёллик шаънига доғ тушириб нархи 293 сўм бўлган бир жуфт аёллар туфлисини кийимлари орасига яшириб ўғирлаб чиқмоқчи бўлганди.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЧКИ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ МАТБУОТ ХИЗМАТИ.

Бош муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС МАКТАБ МУАММОЛАРИ ИНСТИТУТИ
қуйидаги бўш лавозимларга ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— Олий ва ўрта махсус таълимнинг иқтисодиёт муаммолари бўлими бошлиғи (доктор ёки фан номзоди, профессор, доцент);

— Ўқув юртлари аккредитацияси ва аттестация бўлими бошлиғи (доктор ёки фан номзоди, профессор, доцент);

— Ушбу йўналишлар бўйича БОШ МУТАХАССИС (доктор ёки фан номзоди)'

— Бўлимнинг ЕТАКЧИ МУТАХАССИСИ (фан номзоди, доцент);

— Биринчи тоифали мутахассис (фан номзоди ёки илмий унвони бўлмаган, бироқ Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида иш тажрибасига эга бўлган);

— ЭҲМ оператори ва программалаштирувчи.

ТАНЛОВ МУДДАТИ — ЭЪЛОН чиққан кундан бошлаб 1 ой.

Манзилгоҳ: 700011, Тошкент шаҳри, Пахтакор кўчаси, 3.

ТЕЛЕФОНЛАР: 41-89-57, 41-13-01, 41-80-07.

«ЎЗБЕК ДАВЛАТ ЦИРКИ»
Республика бирлашмаси

ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

15 ФЕВРАЛДАН БОШЛАБ ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
2 бўлимдан иборат
ХИТОЙ ЦИРКИНИНГ ТОМОШАЛАРИ
АКРОБАТИКА, ГИМНАСТИКА, ЭКВИЛИБРИСТИКА ВА ЖОНГЛЁРЛИК СОҲАСИДА
ОЛИЙ ЖАҲОН КЎРСАТГИЧЛАРИ НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ.

ТОМОШАЛАР соат 18.00 да, шанба ва якшанба кунлари соат 12 ва 15.00 да бошланади.

Касса соат 10 дан 18.00 гача.

Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

Чипталарни олдиндан харид қилиш мумкин.

ТАШКИЛОТ
пул ўтказиш йўли билан
рюмкалар, фужерлар, бокаллар, стаканларни
СОТАДИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 45-85-56, 45-19-57, 45-57-68.

***

ТАШКИЛОТ
пул ўтказиш йўли билан
чет элда ишлаб чиқарилган
ЖИНСИ ШИМЛАРНИ
380 сўмдан
СОТАДИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 45-85-56, 45-19-57, 45-57-68.

Очиқ турдаги
ТОШКЕНТ ПОЙАБЗАЛ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҲИССАДОРЛИК БИРЛАШМАСИГА
пойабзал мутахассислари
ИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ
МАОШ ҲАҚИ — ишбай 3000 сўмдан 4000 сўмгача.
Бизнинг манзилгоҳ: Бобур кўчаси, 6-уй, ходимлар бўлимига мурожаат қилинг.
Телефон: 55-75-86.

ТАШКИЛОТ
ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРХОНАДАН:
«АЛТАЙ» трактори учун 7519 рақамли ПОДШИПНИКЛАРНИ, 1993 йилда ишлаб чиқарилган, авария ҳолатидаги «ТОЙОТА-КОРОЛЛА» автомашинасини
СОТАДИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 35-16-71, 35-18-32.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSKENT OQSOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-81-42, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилинг.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-08. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 1 2 3 4 5 6.